

MONITOR POLSKI

DZIENNIK URZĘDOWY POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

Warszawa, dnia 16 marca 1960 r.

Nr 23

TRESC:
Poz.:

UCHWAŁA RADY MINISTRÓW

109 — nr 507 z dnia 31 grudnia 1959 r. w sprawie uzupełnienia tez dotyczących typizacji w budownictwie . 233

ZARZĄDZENIA:

110 — 114 — Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 1 lutego 1960 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody 254—256

109

UCHWAŁA Nr 507 RADY MINISTRÓW

z dnia 31 grudnia 1959 r.

w sprawie uzupełnienia tez dotyczących typizacji w budownictwie.

§ 1. Tezy w sprawie zapewnienia wykonania zadań budownictwa w latach 1959—1965 przez typizację i wprowadzenie przemysłowych metod produkcji, uznane za obowiązujące uchwałą nr 285 Rady Ministrów z dnia 2 lipca 1959 r. w sprawie przyjęcia tez dotyczących typizacji w budownictwie (Monitor Polski Nr 70, poz. 365), uzupełnia się tezami, stanowiącymi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. W pracach projektowych nowo rozpoczynanych oraz tych, które w dniu 1 marca 1960 r. znajdować się będą w stadium założeń lub nie zaakceptowanych przez służbę architektoniczno-budowlaną projektów wstępnych, należy wprowadzić ustalenia tez. Wprowadzenie tez nie powinno powodować opóźnień w realizacji zaplanowanych inwestycji.

§ 3. 1. Zobowiązuje się Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych do:

- 1) opracowania i okresowego aktualizowania wykazów wskaźników techniczno-ekonomicznych (tj. nomenklatury wskaźników bez określenia ich wartości) dla podstawowych rodzajów budownictwa oraz wydania szczegółowej instrukcji w sprawie ich sporządzania i wykorzystywania,
- 2) corocznego opracowywania wskaźników techniczno-ekonomicznych dla podstawowych rodzajów masowego budownictwa (na przykład maksymalnego zużycia stali na 1 m³ budynku wieloblokowego, maksymalnej pracochłonności robót itp.) oraz metod posługiwania się nimi, jako wiążących przy analizie techniczno-ekonomicznej, o której mowa w pkt 1.6 części A tez, stanowiących załącznik do uchwały nr 285 Rady Ministrów z dnia 2 lipca 1959 r. w sprawie przyjęcia tez dotyczących typizacji w budownictwie.

2. Na podstawie wskaźników techniczno-ekonomicznych wydanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych Prezes Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury wyda instrukcję dla służb architektoniczno-budowlanych w sprawie sprawdzania przy zatwierdzaniu do-

kumentacji projektowo-kosztorysowej przestrzegania tych wskaźników przy jej sporządzaniu.

§ 4. 1. W celu umożliwienia prowadzenia produkcji elementów i wyrobów na skład Przewodniczący Komisji Planowania przy Radzie Ministrów w porozumieniu z Ministrem Finansów, Ministrem Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz innymi zainteresowanymi ministrami i kierownikami urzędów centralnych określi warunki do odpowiedniego wyprzedzania realizacji inwestycji przez produkcję na skład elementów i wyrobów oraz magazynowania ich zarówno u producentów, jak i u odbiorców.

2. Zobowiązuje się Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz innych ministrów i kierowników urzędów centralnych, nadzorujących produkcję elementów dla potrzeb budownictwa, do zorganizowania — na podstawie przepisów, o których mowa w ust. 1 — produkcji na skład elementów i wyrobów typowych stosowanych masowo oraz do zapewnienia gotowości produkcyjnej pozostałych elementów i wyrobów typowych — w trybie i terminach, które określi Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych.

§ 5. Upoważnia się Prezesa Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury do wydania w formie odrębnego wydawnictwa tekstu tez, uznanych za obowiązujące uchwałą nr 285 Rady Ministrów z dnia 2 lipca 1959 r. oraz niniejszą uchwałą, z uwzględnieniem niezbędnych zmian redakcyjnych.

§ 6. Wykonanie uchwały porucza się Prezesowi Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury, Ministrowi Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, innym zainteresowanym ministrom (kierownikom urzędów centralnych) oraz prezydiom wojewódzkich rad narodowych (rad narodowych miast wyłączonych z województw).

§ 7. Uchwała wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: J. Cyrankiewicz

Załącznik do uchwały nr 507 Rady Ministrów z dnia 31 grudnia 1959 r. (poz. 109).

UZUPEŁNIENIE TEZ W SPRAWIE ZAPEWNIENIA WYKONANIA ZADAŃ BUDOWNICTWA W LATACH 1959—1965 PRZEZ TYPIZACJĘ I WPROWADZENIE PRZEMYSŁOWYCH METOD PRODUKCJI

Część A — 1. „Tezy ogólne“ uzupełnia się następującymi przepisami:

1.16. Dla zapewnienia właściwego i terminowego wykonania opracowań typowych, potrzebnych do realizacji planów inwestycyjnych, należy powiązać zagadnienia programowania, planowania i wykonywania opracowań typowych z istotnymi potrzebami inwestycyjnymi. W tym celu Prezes Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury wyda w porozumieniu z Przewodniczącym Komisji Planowania przy Radzie Ministrów instrukcję szczegółową, opartą na niżej podanych wytycznych:

- a) Wszystkie inwestujące ministerstwa i urzędy centralne opracowują na podstawie wieloletnich planów inwestycyjnych resortowe założenia dla typizacji. Założenia dla typizacji powinny zawierać pogrupowanie inwestycji według rodzajów budownictwa z podaniem przypuszczalnej powtarzalności realizacji poszczególnych tematów, rejonów koncentracji ich realizacji oraz wniosków resortów w zakresie ich stypizowania.
- b) Ministerstwa i urzędy centralne inwestujące bądź nadzorujące zakłady produkcyjne pracujące dla budownictwa lub nadzorujące przedsiębiorstwa budowlano-montażowe udostępnią wieloletnie plany rozwoju techniki Komitetowi do Spraw Urbanistyki i Architektury i wskazanym przez Komitet biuram studiów i projektów kierującym typizacją.
- c) Na podstawie resortowych założeń dla typizacji oraz na podstawie normatywów projektowania i w nawiązaniu do wieloletnich planów rozwoju techniki, biura studiów i projektów kierujące typizacją opracowują dla poszczególnych grup budownictwa założenia generalne typizacji, w uzgodnieniu z zainteresowanymi ministerstwami i urzędami centralnymi.
- d) Na podstawie założeń generalnych typizacji, a w razie gdy nie są one opracowane — na podstawie założeń resortowych dla typizacji, ministerstwa i urzędy centralne opracowują wieloletnie i roczne plany typizacji.
- e) Komitet do Spraw Urbanistyki i Architektury opracowuje ogólny plan typizacji opierając się na:
 - resortowych planach typizacji,
 - założeniach generalnych typizacji,
 - resortowych założeniach dla typizacji oraz
 - wieloletnich planach rozwoju techniki.

1.17. a) Przedsiębiorstwa produkujące typowe elementy i wyroby dla potrzeb budownictwa obowiązane są wydawać karty katalogowe masowo produkowanych elementów i wyrobów. Karty katalogowe powinny być wydawane w miarę zatwierdzania dokumentacji dla tych elementów i wyrobów co najmniej na 1 miesiąc przed uruchomieniem produkcji. Przez elementy i wyroby rozumie się szeroki asortyment produkcji dla potrzeb budownictwa łącznie z wyposażeniem i sprzętem. W kartach katalogowych należy uwzględnić — poza charakterystyką techniczną — warunki dostawy (w tym terminy), ceny i inne informacje potrzebne nabywcy.

b) Niezależnie od kart katalogowych dla elementów i wyrobów powinny być wydawane przez właściwe biura projektów i studiów — przy koordynacji biur

kierujących typizacją — karty katalogowe opracowań i projektów typowych: budynków, budowli, segmentów, sekcji, schematów funkcjonalnych, węzłów konstrukcyjnych bądź instalacyjnych, jak również warunków technicznych wykonania robót, sprzętu, narzędzi itp.

c) Prezes Polskiego Komitetu Normalizacyjnego opracuje i wyda wzory znormalizowanych kart katalogowych dla typowych elementów lub wyrobów, projektów budynków, segmentów, sekcji, schematów funkcjonalnych itp., o których mowa wyżej pod lit. a) i b).

1.18. Właściwi ministrowie i kierownicy urzędów centralnych zapewnią sprawowanie stałej kontroli podległych jednostek produkcyjnych i projektowych w zakresie ich wywiązywania się z obowiązków wydawania znormalizowanych kart katalogowych, o których mowa w pkt 1.17 lit. a) i b).

Po części B „Budownictwo mieszkaniowe“ wprowadza się następujące przepisy:

Część C.

Budownictwo niskie mieszkaniowe typu miejskiego.

Mieszkaniowe budownictwo niskie typu miejskiego, o którym mowa w niniejszej części, obejmuje: domy jednorodzinne, małe domy mieszkalne oraz domy wielomieszkaniowe o wysokości nie przekraczającej 2¹/₂ kondygnacji w rozumieniu ustawy z dnia 28 maja 1957 r. o wyłączeniu spod publicznej gospodarki lokalami domów jednorodzinnych oraz lokali w domach spółdzielni mieszkaniowych (Dz. U. Nr 31, poz. 131). Przy projektowaniu i realizowaniu wyżej określonych budynków inwestowanych ze środków państwowych obowiązują ustalenia podane w ust. 6, 7, 8 i 9. W odniesieniu do budynków inwestowanych przy pomocy finansowej Państwa oraz ze środków własnych ludności ustalenia podane w tych punktach należy traktować jako zalecane.

6. Zakres typizacji.

Zakres stosowania typizacji w niskim budownictwie mieszkaniowym określają przepisy zawarte w części A pkt 2.1 z następującymi uzupełnieniami:

6.1. W budownictwie niskim mieszkaniowym typu miejskiego obowiązuje opracowywanie i stosowanie odpowiednich dla tej kategorii budownictwa:

- typowych programów użytkowych i układów funkcjonalnych budynków,
- normatywów projektowania, dostosowanych do potrzeb typizacji,
- typowych elementów wyposażenia, instalacji sanitarnych, mebli wbudowanych i wolno stojących, zagospodarowania działki (np. ogrodzenia) itp.,
- projektów typowych budynków.

7. Zasady koordynacji wymiarowej, moduły i gabaryty.

7.1. W zakresie wymiarowania budynków i ich podstawowych elementów obowiązują, z uwzględnieniem podziału wymienionego na wstępie, następujące ustalenia:

7.1.1. Budynki wieloblokowe, wielopłytowe, szkieleto-owe oraz o ścianach monolitycznych i stropach montowanych z dużych płyt należy projektować w oparciu o:

- a) moduł podstawowy 10 cm, stosowany według projektu normy PN/B-02354,
- b) poziomą siatkę projektową o wymiarach 30×30 cm stosowaną zgodnie z zaleceniem projektu normy wymienionej pod lit. a).

7.1.2. Rozstawy osiowe konstrukcji i ścian nośnych przy układach podłużnych i poprzecznych należy dobierać spośród następujących wymiarów: 270, 300, 330, 360, 390, 450, 510, 540, 570, 600 cm.

7.1.3. Budynki murowane z cegły lub drobnych elementów należy projektować przestrzegając:

- a) modułu podstawowego 10 cm, stosowanego według projektu normy PN/B-02354,
- b) obowiązku stosowania elementów masowej produkcji.

7.1.4. Wysokość kondygnacji mieszkalnej, liczonej łącznie z grubością stropu, ustala się na 280 cm.

7.1.5. Otwory okienne i drzwiowe powinny być znormalizowane przy uwzględnieniu koordynacji modularnej opartej na module podstawowym i ujęte katalogiem. Ilość typów powinna być ograniczona. Do czasu ustalenia znormalizowanych typów wymiary otworów należy przyjmować zgodnie z obowiązującym katalogiem stolarki.

7.2 Odstępstwa od zasad podanych w pkt 7.1.1 do 7.1.5 dopuszczalne są przy projektowaniu:

- budynków plombowych, dobudowywanych, odbudowywanych, zabytkowych,
- budynków, w których przewiduje się zastosowanie istniejących zapasów elementów lub zastosowanie elementów, dla których zakład posiada nie zamortyzowane formy, wykonane przed wejściem w życie niniejszych tez.

7.3. W rozwiązaniach projektowych, w których z uwagi na specyficzne względy użytkowe, funkcjonalne, konstrukcyjne itp. użycie elementów masowej produkcji jest niemożliwe, dopuszcza się stosowanie innych wielkości niż podaje się w pkt 7.1.1 do 7.1.5. Minister Gospodarki Komunalnej w porozumieniu z Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury określi przypadki stosowania odstępstw oraz tryb postępowania przy zatwierdzaniu opracowań nietypowych.

8. Elementy masowej produkcji.

8.1. Przy projektowaniu i realizacji budownictwa niskiego, mieszkaniowego typu miejskiego należy korzystać z obowiązujących katalogów elementów i materiałów. W okresie przejściowym (1960—1962 r.) elementy należy dobierać tak, aby odpowiadały w miarę możliwości ustaleniom koordynacji wymiarowej, modułu i gabarytów.

8.2. Minister Gospodarki Komunalnej w porozumieniu z Ministrem Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury zleci opracowywanie kart katalogowych prefabrykowanych elementów konstrukcyjnych i budowlanych dla budownictwa niskiego. Elementy te powinny odpowiadać zasadom koordynacji wymiarowej, modułu i gabarytów, o których mowa w ust. 7, oraz uwzględniać terenowe właściwości techniczno-materiałowe i użytkowe. Karty te będą włączone do katalogu, o którym mowa w części B pkt 4.1.

8.3. Typizację elementów należy dostosować do dwóch systemów organizacji wykonawstwa:

- a) wykonawstwo systemem zleceńowym,
- b) wykonawstwo siłami własnymi budujących.

8.4. Dla zaspokojenia potrzeb budownictwa niskiego należy sukcesywnie rozwijać produkcję elementów typowych.

Do realizacji tego zadania zobowiązuje się Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz Ministra Gospodarki Komunalnej przy udziale innych zainteresowanych kierowników resortów i urzędów centralnych, prezydentów rad narodowych, Prezesa Związku Spółdzielni Mieszkaniowych oraz Prezesa Centralnego Związku Spółdzielczości Pracy.

8.5. Minister Gospodarki Komunalnej oraz Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych spowodują stopniowe zwiększanie zakresu działalności wyznaczonych zakładów produkujących typowe elementy budowlane. Zakładom produkującym elementy dla budownictwa niskiego należy zlecać montaż domów z wyprodukowanych elementów.

8.6. Minister Handlu Wewnętrznego zorganizuje sprzedaż elementów typowych dla budownictwa niskiego, realizowaną siłami własnymi budujących, w sposób umożliwiający nabycie potrzebnego asortymentu przynajmniej w granicach powiatu. W celu upowszechnienia typizacji prezydium właściwych rad narodowych powinny zapewnić budującym siłami własnymi korzystanie z sukcesywnie organizowanej pomocy technicznej, instruktażu oraz w przyszłości m. in. z wypożyczalni lekkiego sprzętu budowlanego.

8.7. Niezależnie od opracowania kart katalogowych, o których mowa w pkt 8.2, Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz Prezes Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury w porozumieniu z Ministrem Gospodarki Komunalnej spowodują uzupełnienie następujących katalogów kartami elementów potrzebnych dla budownictwa mieszkaniowego niskiego:

- a) typowej stolarki budowlanej (część B pkt 4.2),
- b) przyborów i elementów instalacji sanitarnych (część B pkt 4.4),
- c) mebli wbudowanych (część B pkt 4.5).

Nowe elementy powinny odpowiadać zasadom koordynacji wymiarowej, modułom i gabarytom podanym w ust. 7.

9. Metody wykonania zadań w zakresie niskiego budownictwa mieszkaniowego typu miejskiego w latach 1960—1965.

9.1. Minister Gospodarki Komunalnej w porozumieniu z Ministrem Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury, przy konsultacji z prezydiami rad narodowych oraz Związkiem Spółdzielni Mieszkaniowych, spowoduje przygotowanie programu i harmonogramu opracowań projektów typowych, odpowiadających między innymi zasadom koordynacji wymiarowej. Program ten powinien zapewniać dostatecznie szeroki asortyment projektów typowych dla różnych form zabudowy o odpowiedniej ilości wariantów sytuacyjnych i materiałowych. W powyższym programie należy szczególnie uwzględnić opracowanie projektów typowych domów jednorodzinnych w zabudowie szeregowej.

9.2. Typowe opracowania i projekty typowych obiektów budownictwa niskiego podawane będą corocznie w wykazach zatwierdzanych przez Prezesa Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury.

9.3. Prezydium wojewódzkich (miejskich) rad narodowych wybiorą z wykazu projektów typowych projekty najbardziej odpowiednie dla danego regionu — i podadzą je do powszechnej wiadomości.

9.4. Dla opracowania nowych, postępowych projektów budynków należy w szerokim zakresie wykorzystywać projekty wyróżnione w konkursach, wybitne projekty indywidualne oraz rozwiązania zagraniczne. Opracowanie projektu typowego powinno być powierzone autorowi wybranego opracowania.

9. 5. W budownictwie ze środków własnych ludności wykorzystywanie w realizacjach projektów typowych budynków zależy w dużym stopniu między innymi od formy i organizacji upowszechnienia tych projektów. W związku z tym zobowiązuje się Ministra Gospodarki Komunalnej do dostosowania formy upowszechniania dokumentacji do poziomu technicznego odbiorców oraz do jak najdalej idącego uproszczenia trybu nabywania tej dokumentacji.

9. 6. Minister Gospodarki Komunalnej w porozumieniu z Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury spowoduje rozszerzenie sieci punktów sprzedaży katalogów i projektów typowych dla potrzeb ludności, z włączeniem do tej akcji powiatowych (miejskich) wydziałów architektury i budownictwa.

9. 7. Prezes Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury określi w wytycznych, o których mowa w części A pkt 1. 11, przypadki odstępstw od stosowania projektów typowych budynków. W projektach indywidualnych obowiązują stosowanie zasad koordynacji wymiarowej, modułu i gabarytów podanych w ust. 7 oraz maksymalne wykorzystywanie typowych elementów i urządzeń dla budownictwa niskiego. Dla budownictwa niskiego realizowanego przy pomocy kredytowej Państwa należy stworzyć warunki uprzywilejowania inwestorów korzystających z opracowań typowych i projektów typowych budynków.

9. 8. Minister Gospodarki Komunalnej przy współpracy z Ministrem Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury oraz innymi zainteresowanymi ministrami spowoduje:

- a) opracowywanie planów studiów i doświadczalnictwa oraz realizowanie prototypów obiektów budownictwa niskiego,
- b) ustalanie lokalizacji oraz zapewnianie koordynacji właściwych instytucji w tej dziedzinie,
- c) realizację prac studialnych i doświadczalnych,
- d) opracowywanie projektów prototypów domów jednorodzinnych i małych domów mieszkalnych (albo wyrazi zgodę na opracowanie ich przez innych inwestorów).

9. 9. Wytyczne i plany budownictwa prototypowego oraz projekty budynków prototypowych podlegają ocenie międzyresortowego kolegium orzekającego w sprawie budownictwa prototypowego.

9. 10. Minister Gospodarki Komunalnej zapewni środki finansowe na cele doświadczalnictwa i budownictwa prototypowego niskiego wykorzystując przy tym częściowo kredyty, o których mowa w uchwale nr 26 Rady Ministrów z dnia 5 stycznia 1959 r. w sprawie budowy przez prezydium rad narodowych dodatkowych domów mieszkalnych przeznaczonych na sprzedaż ludności (Monitor Polski Nr 17, poz. 70), oraz zapewni przy udziale Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych opiekę i nadzór techniczny nad realizacją budownictwa doświadczalnego i prototypowego. Ponadto w celu rozszerzenia bazy doświadczalnictwa zobowiązuje się Ministra Gospodarki Komunalnej do wydania w porozumieniu z Ministrem Finansów zarządzenia regulującego warunki sprzyjające szerszemu rozwojowi doświadczalnictwa w budownictwie niskim, realizowanym przez spółdzielnie mieszkaniowe lub osoby fizyczne jako inwestorów. Powyższe zarządzenie powinno zapewnić uprzywilejowane warunki kredytowania w razie realizacji prototypowych budynków, umożliwiać pokrywanie ze środków państwowych różnicy kosztów, jaka może powstać pomiędzy realizacją prototypu a analogicznym użytkowo budynkiem wykonanym metodami tradycyjnymi, oraz umożliwiać dokonywanie badań przydatności gotowego zamieszkałego budynku.

Część D.

Budownictwo oświaty.

10. Zakres typizacji.

Zakres stosowania typizacji w budownictwie oświaty określają przepisy zawarte w części A pkt 2. 2 z następującymi uzupełnieniami:

10. 1. W budownictwie oświaty obowiązuje opracowywanie i stosowanie odpowiednich dla tej kategorii budownictwa:

- typowych programów użytkowych oraz układów funkcjonalnych szkół, przedszkoli itp. oraz ich załącza,
- normatywów projektowania dostosowanych do potrzeb typizacji,
- typowych elementów funkcjonalnych, jak izby lekcyjne, sale specjalne, szatnie, sale gimnastyczne z załącznikiem — we wszystkich typach szkół ogólnokształcących, zawodowych i specjalnych — pomieszczenia warsztatowe szkół zawodowych itp.,
- typowych elementów wyposażenia, instalacji sanitarnych, mebli wbudowanych i wolno stojących itp.,
- projektów typowych, budynków szkół podstawowych licealnych, przedszkoli itp.

11. Zasady koordynacji wymiarowej, moduły i gabaryty.

11. 1. Przy projektowaniu budynków oświaty obowiązują następujące ustalenia w zakresie wymiarowania budynków oraz ich podstawowych elementów:

11. 1. 1. Budynki wieloblokowe, wielopłytowe, szkieletowe oraz o ścianach monolitycznych i stropach montowanych z dużych płyt należy projektować w oparciu o:

- a) moduł podstawowy 10 cm stosowany według projektu normy PN/B-02354,
- b) poziomą siatkę projektową o wymiarach 30 × 30 cm stosowaną zgodnie z zaleceniem projektu normy wymienionej pod lit. a).

11. 1. 2. Rozstawy osiowe konstrukcji i ścian nośnych przy układach podłużnych i poprzecznych należy dobierać spośród poniższych wymiarów stanowiących wielokrotność modułu projektowego 30 cm:

- a) korytarze: 210, 240, 270, 330, 360, 390 cm,
- b) izby lekcyjne i sale specjalne: 630 cm i 660 cm,
- c) izby i sale o rzucie kwadratowym: 780 i 810 cm,
- d) sale gimnastyczne: 1050 i 1200 cm (przy długości stanowiącej osiowo wielokrotność 300 cm),
- e) bursy i internaty: 210, 240, 270, 300, 330, 360, 390, 450, 510, 570, 600 cm.

11. 1. 3. Budynki murowane z cegły lub drobnych elementów należy projektować przestrzegając:

- a) modułu podstawowego 10 cm stosowanego według projektu normy PN/B—02354,
- b) obowiązku stosowania elementów masowej produkcji.

11. 1. 4. Wysokość kondygnacji ustala się, jak następuje:

- a) dla izb lekcyjnych: 350 cm łącznie z grubością stropu; powyższe ustalenie nie odnosi się do izb lekcyjnych pod stropodachem;
- b) dla sal gimnastycznych: 450, 480 i 510 cm w świetle, licząc od wierzchu posadzki do poziomu wierzchu podpory dźwigara lub spodu belki węzłowej,
- c) dla pokoi sypialnych w bursach i internatach: 300 cm, łącznie z grubością stropu.

11. 1. 5. Otwory okienne i drzwiowe powinny być znormalizowane przy uwzględnieniu koordynacji modularnej opar-

tej na module podstawowym i ujęte katalogiem. Ilość typów powinna być ograniczona. Do czasu ustalenia znormalizowanych typów wymiary otworów należy przyjmować zgodnie z obowiązującym katalogiem stolarki.

11. 2. Odstępstwa od zasad podanych w pkt 11.1.1 do 11. 1. 5 dopuszczalne są przy projektowaniu:

- budynków plombowych, dobudowywanych, odbudowywanych, zabytkowych,
- budynków, w których przewiduje się zastosowanie istniejących zapasów elementów lub zastosowanie elementów, dla których zakład posiada nie zamortyzowane formy, wykonane przed wejściem w życie niniejszych tez.

11. 3. W innych obiektach budowlanych związanych z budownictwem oświaty należy stosować odpowiednie postanowienia tez (np. w odniesieniu do mieszkań dla nauczycieli, pomieszczeń specjalnych, laboratoriów itp.).

11. 4. W rozwiązaniach projektowych, w których z uwagi na specyficzne względy konstrukcyjne, funkcjonalne itp. użycie elementów masowej produkcji jest niemożliwe, dopuszcza się stosowanie innych wielkości niż podane w pkt 11. 1. 1 do 11. 1. 5 za każdorazową zgodą właściwej służby architektoniczno-budowlanej, udzielaną na podstawie wytycznych Prezesa Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury.

12. Elementy masowej produkcji.

12. 1. Przy projektowaniu i realizacji budownictwa oświaty należy korzystać z obowiązujących katalogów elementów i materiałów. W okresie przejściowym (1960—1962 r.) elementy należy dobierać tak, aby odpowiadały one w miarę możliwości ustaleniom koordynacji wymiarowej, modułu i gabarytów.

12. 2. Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz Prezes Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury w porozumieniu z Ministrem Oświaty spowodują uzupełnienie katalogu, o którym mowa w części B pkt 4.1, kartami katalogowymi elementów prefabrykowanych, niezbędnych dla budownictwa oświaty i odpowiadających zasadom koordynacji wymiarowej, modułom i gabarytom podanym w ust. 11.

12. 3. Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz zainteresowani ministrowie i kierownicy urzędów centralnych spowodują sukcesywne uruchamianie produkcji elementów według uzupełnionego katalogu.

12. 4. W budownictwie oświaty należy wykorzystywać niektóre elementy stosowane w budownictwie przemysłowym (np. dla sal gimnastycznych, specjalnych itp.), jeśli istnieją po temu przesłanki ekonomiczne.

12. 5. Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz Prezes Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury w porozumieniu z Ministrem Oświaty spowodują uzupełnienie katalogu stolarki budowlanej i ślusarki, o którym mowa w części B pkt 4.2, w zakresie potrzeb budownictwa oświaty, z uwzględnieniem zasad koordynacji wymiarowej, modułów i gabarytów, podanych w ust. 11.

12. 6. Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz zainteresowani ministrowie i kierownicy urzędów centralnych spowodują sukcesywne uruchamianie produkcji wszystkich elementów typowej stolarki budowlanej i ślusarki według uzupełnionego katalogu.

12. 7. W budownictwie oświaty powinny być coraz szerzej stosowane ościeżnice według katalogu, o którym mowa w części B pkt 4.3, w miarę uruchamiania produkcji właściwych typów ościeżnic.

12. 8. Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz Prezes Komitetu do Spraw Urbanistyki

i Architektury w porozumieniu z Ministrem Oświaty zlecają dokonanie wyboru przyborów i elementów instalacji sanitarnych z bieżącej produkcji, tak aby uwzględnione były potrzeby budownictwa oświaty. Wybór powinien być przeprowadzony z uwzględnieniem ustaleń koordynacji wymiarowej, modułu i gabarytów, podanych w ust. 11. Wybrane przybory i elementy instalacji sanitarnych należy ująć w katalogu.

12. 9. Minister Oświaty w porozumieniu z Ministrem Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury spowoduje opracowanie założeń nowych przyborów i elementów instalacji sanitarnych odpowiadających wymaganiom typizacji i potrzebom budownictwa oświaty. Dla nowych typów opracowanych na podstawie założeń, o których mowa wyżej, należy systematycznie i sukcesywnie wydawać karty katalogowe, które będą stanowiły uzupełnienie katalogu, o którym mowa w pkt 12. 8.

12. 10. Minister Przemysłu Ciężkiego oraz kierownicy resortów i urzędów centralnych, nadzorujący produkcję przyborów i elementów instalacji sanitarnych, spowodują sukcesywne uruchamianie produkcji elementów, o których mowa w pkt 12. 9.

12. 11. Katalog mebli wbudowanych, o których mowa w części B pkt 4. 5, należy uzupełnić typami niezbędnymi dla budownictwa oświaty, o wymiarach odpowiadających ustaleniom gabarytowym podanym w ust. 11. Wykonanie tego zadania zapewni Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych wspólnie z Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury oraz Ministrem Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego na podstawie założeń przedstawionych przez Ministra Oświaty.

12. 12. Minister Oświaty spowoduje opracowanie założeń nowych typów mebli wolno stojących i zatwierdzi ich projekty oraz zleci dokonanie wyboru typów mebli z produkcji bieżącej, z uwzględnieniem wymiarów odpowiadających ustaleniom gabarytowym podanym w ust. 11.

12. 13. Minister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego oraz inni ministrowie i kierownicy urzędów centralnych, nadzorujący produkcję mebli wolno stojących spowodują uzupełnienie katalogów kartami katalogowymi nowych typów mebli, o których mowa w pkt 12. 12, oraz sukcesywne uruchamianie ich produkcji.

12. 14. Dla umożliwienia planowej produkcji mebli wbudowanych i wolno stojących Minister Oświaty będzie corocznie zgłaszał wcześniejsze szacunkowe zapotrzebowania i uzgadniał je z producentami.

12. 15. Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, Minister Przemysłu Ciężkiego, Minister Przemysłu Chemicznego, Minister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego oraz inni ministrowie i kierownicy urzędów centralnych nadzorujący produkcję materiałów i elementów instalacji ogrzewczych, wentylacyjnych, elektrycznych i robót wykończeniowych, w porozumieniu z Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury spowodują sukcesywne wydawanie kart katalogowych i uruchamianie produkcji wymienionych wyżej materiałów i elementów. Katalogi powinny obejmować pełne potrzeby budownictwa oświaty, uzgodnione z Ministrem Oświaty.

13. Metody wykonania zadań w zakresie budownictwa oświaty w latach 1960—1965.

13. 1. Typowe opracowania i projekty typowych obiektów budownictwa oświaty podawane będą corocznie w wykazach zatwierdzanych przez Prezesa Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury.

13. 2. Postanowienia w sprawie zapewnienia realizacji budowy szkół w latach 1960—1965 zawiera uchwała nr 286

Rady Ministrów z dnia 2 lipca 1959 r. w sprawie zapewnienia realizacji budowy szkół w latach 1960—1965.

13.3. Minister Oświaty w porozumieniu z Ministrem Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury zleci opracowanie typowych programów i rozwiązań zespołów funkcjonalnych dla szkół, których realizacja na podstawie projektów typowych nie jest uzasadniona.

13.4. Dla opracowania nowych, postępowych projektów typowych budynków szkół należy w szerokim zakresie wykorzystywać projekty wyróżnione w konkursach, wybitne projekty indywidualne oraz rozwiązania zagraniczne. Opracowanie projektu typowego powinno być powierzone autorowi wybranego opracowania.

13.5. Minister Oświaty i Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych w porozumieniu z Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury spowodują przeprowadzenie studiów i doświadczeń w zakresie:

- 1) programów użytkowych obiektów szkolnych, a w szczególności:
 - a) przedszkola połączonego ze szkołą wiejską (przedszkole 1—2-oddziałowe ze szkołą od 4 izb lekcyjnych),
 - b) szkoły podstawowej ze szkołą przysposobienia rolniczego i zawodowego,
 - c) szkoły opartej na zasadzie zmienności użytkowania izb,
 - d) szkoły filialnej,
 - e) programu rozszerzającego zajęcia praktyczne w szkole podstawowej,
 - f) programu i metod realizacji szkoły „rosnącej”;
- 2) nowych układów funkcjonalnych, a w szczególności:
 - a) rozwiązania układów funkcjonalnych łączących funkcje świetlicy z funkcją żywienia oraz rekreacji lub czytelnicy z żywieniem, układu sali gimnastycznej z rekreacją,
 - b) prawidłowych układów pracowni zajęć praktycznych,
 - c) rozwiązań szatni — korytarzowych lub przyklasowych,
 - d) układów kuchni z zapleczem,
 - e) układów segmentów 2 lub 4 izb lekcyjnych z klatką schodową,
- 3) normatywów projektowania,
- 4) materiałów i elementów budowlanych i instalacyjnych, wyposażenia wnętrz, mebli wbudowanych i ruchomych itp.

13.6. Ustala się dwa kierunki realizacji prototypów szkół: pierwszy dotyczyć będzie prototypowych rozwiązań programowych i funkcjonalnych, drugi dotyczyć będzie prototypowych rozwiązań metod budowy, konstrukcji i materiałów. Realizacja pierwszego kierunku należy do kompetencji Ministra Oświaty, drugiego — do kompetencji Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych. W realizowanych prototypach powinny być stosowane zarówno rozwiązania programowe, jak i techniczne.

13.7. Minister Oświaty i Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych spowodują opracowanie i realizowanie wieloletnich i rocznych planów budownictwa prototypowego. Wytyczne, plany oraz projekty budynków prototypowych powinny być przedstawiane międzyresortowemu kolegium orzekającemu w sprawach budownictwa prototypowego do zatwierdzenia.

13.8. Plan budownictwa prototypowego powinien w szczególności obejmować następujące tematy:

- 1) szkoły o nowych rozwiązaniach programowych i funkcjonalnych,
- 2) szkoły do realizacji metodami uprzemysłowionymi w zakresie budownictwa z elementów wielkowymiarowych, z betonów monolitycznych i innych rozwiązań,

- 3) szkoły z elementów średniowymiarowych przy użyciu lżejszego sprzętu montażowego,
- 4) szkoły o konstrukcji stalowej,
- 5) szkoły dla wsi wznoszone przy użyciu typowych elementów prefabrykowanych budownictwa wiejskiego, produkowanych przez wiejskie betoniarnie lub pobliskie zakłady prefabrykacji,
- 6) wyposażenie, nowe materiały, meble, rozwiązania instalacyjne.

13.9. Projekty prototypowych szkół powinny być opracowywane na zlecenie Ministra Oświaty i w pierwszym rzędzie obejmować nowe rozwiązania funkcjonalno-użytkowe. Wyboru tych projektów należy dokonywać tak, jak podano w pkt 13.4.

13.10. Minister Oświaty spowoduje wydzielenie właściwych kwot ze środków inwestycyjnych dla realizacji budownictwa prototypowego, z tym że pokrycie części kosztów tego budownictwa zapewni Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych.

Część E.

Budownictwo służby zdrowia.

14. Zakres typizacji.

Zakres stosowania typizacji w budownictwie służby zdrowia określają przepisy zawarte w części A pkt 2.3 z następującymi uzupełnieniami:

14.1. W budownictwie służby zdrowia obowiązuje opracowywanie i stosowanie odpowiednich do tej kategorii budownictwa:

- typowych programów użytkowych oraz układów funkcjonalnych szpitali i ich zaplecza,
- normatywów projektowania dostosowanych do potrzeb typizacji,
- typowych elementów funkcjonalnych, jak pokoje chorych, pokoje lekarskie i zabiegowe, laboratoria, apteki, izby przyjęć, kuchnie oddziałowe, pomieszczenia sanitarne oraz całe zestawy funkcjonalne, np. odziały szpitalne,
- typowych elementów wyposażenia, instalacji sanitarnych, mebli wbudowanych, wolno stojących itp.,
- projektów typowych budynków (realizowanych w większej ilości), jak szpitale powiatowe, pawilony dla chorych, ośrodki zdrowia, przychodnie, żłobki, pracownie anatomopatologiczne, portiernie szpitalne itp.

14.2. Jeśli względy architektoniczne, techniczne i ekonomiczne za tym przemawiają, budynki służby zdrowia powinny być realizowane tymi samymi metodami co budynki w osiedlu (typizacja lokalna).

15. Zasady koordynacji wymiarowej, moduły i gabaryty.

15.1. Przy projektowaniu budynków służby zdrowia obowiązują następujące ustalenia w zakresie wymiarowania budynków oraz ich podstawowych elementów:

15.1.1. Budynki wielkoblokowe, wielkopłytowe, szkieletowe oraz o ścianach monolitycznych i stropach montowanych z dużych płyt należy projektować w oparciu o:

- a) moduł podstawowy 10 cm, stosowany według projektu normy PN/B-02354,
- b) poziomą siatkę projektową o wymiarach 30 × 30 cm stosowaną zgodnie z zaleceniem projektu normy wymienionej pod lit. a).

15.1.2. Rozstawy osiowe konstrukcji ścian nośnych przy układach podłużnych i poprzecznych należy dobierać spośród poniższych wymiarów, stanowiących wielokrotność modułu projektowego 30 cm: 270, 300, 330, 360, 390, 450, 510, 540, 570, 600, 630 cm.

15.1.3. Budynki murowane z cegły lub drobnych elementów należy projektować, przestrzegając:

- a) modułu podstawowego 10 cm, stosowanego według projektu normy PN/B-02354,
 - b) obowiązku stosowania elementów masowej produkcji.
- 15.1.4. Wysokość kondygnacji liczoną łącznie z grubością stropu ustala się, jak następuje:
- a) dla pomieszczeń szpitalnych (poza wymienionymi pod lit. c) i przychodni: 330 cm,
 - b) dla ośrodków zdrowia i żłobków: 300 cm i 330 cm,
 - c) dla sal operacyjnych: 330 cm, 360 cm i 390 cm,
 - d) dla sal gimnastycznych: 450 cm, 480 cm i 510 cm. w świetle, licząc od wierzchu posadzki do poziomu wierzchu podpory dźwigara lub spodu belki węzłowej,
 - e) dla kuchni, pralni i innych specjalnych pomieszczeń: w zależności od potrzeb, przy uwzględnieniu wielokrotności modułu podstawowego 10 cm — z zaleceniem stosowania wielokrotności modułu projektowego 30 cm,
 - f) dla szkół pielęgniarstwa (izb lekcyjnych): 350 cm,
 - g) dla pokoi sypialnych w internatach: 300 cm,
 - h) dla budynków administracyjnych: w zależności od potrzeb przy uwzględnieniu wielokrotności modułu podstawowego 10 cm, z zaleceniem uwzględnienia wielokrotności modułu projektowego 30 cm.

15.1.5. Otwory okienne i drzwiowe powinny być znormalizowane przy uwzględnieniu koordynacji modularnej opartej na module podstawowym i ujęte katalogiem; ilość typów powinna być ograniczona. Do czasu ustalenia znormalizowanych typów wymiary otworów należy przyjmować zgodnie z obowiązującym katalogiem stolarki.

15.2. Odstępstwa od zasad podanych w pkt 15.1.1. do 15.1.5 dopuszczalne są przy projektowaniu:

- budynków plombowych, dobudowywanych, odbudowywanych, zabytkowych,
- budynków, w których przewiduje się zastosowanie istniejących zapasów elementów lub zastosowanie elementów, dla których zakład posiada nie zamortyzowane formy wykonane przed wejściem w życie niniejszych tez.

15.3. W rozwiązaniach projektowych, w których z uwagi na specyficzne względy konstrukcyjne, funkcjonalne itp. użycie elementów masowej produkcji jest niemożliwe — dopuszcza się stosowanie innych wielkości niż podane w pkt 15.1.1 do 15.1.5, za każdorazową zgodą właściwej służby architektoniczno-budowlanej, udzielaną na podstawie wytycznych Prezesa Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury.

16. Elementy masowej produkcji.

16.1. Przy projektowaniu i realizacji budownictwa służby zdrowia należy korzystać z obowiązujących katalogów elementów i materiałów. W okresie przejściowym (1960—1962 r.) elementy należy dobierać tak, aby odpowiadały w miarę możliwości ustaleniom koordynacji wymiarowej, modułu i gabarytów.

16.2. Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz Prezes Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury w porozumieniu z Ministrem Zdrowia spowodują uzupełnienie katalogu, o którym mowa w części B pkt 4.1, kartami katalogowymi elementów prefabrykowanych, niezbędnych dla budownictwa służby zdrowia i odpowiadających zasadom koordynacji wymiarowej, modułu i gabarytom podanym w ust. 15.

16.3. Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz Prezes Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury w porozumieniu z Ministrem Zdrowia spowodują uzupełnienie katalogu stolarki budowlanej i ślusarki, o któ-

rych mowa w części B pkt 4.2, w zakresie potrzeb budownictwa służby zdrowia z uwzględnieniem zasad koordynacji wymiarowej, modułów i gabarytów podanych w ust. 15.

16.4. W budownictwie służby zdrowia powinny być coraz szerzej stosowane ościeżnice według katalogu, o którym mowa w części B pkt 4.3, w miarę uruchamiania produkcji właściwych typów ościeżnic.

16.5. Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz Prezes Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury w porozumieniu z Ministrem Zdrowia zleca dokonanie wyboru przyborów i elementów instalacji sanitarnych z obecnej produkcji, tak aby były zaspokojone pełne potrzeby budownictwa służby zdrowia. Wybór powinien być przeprowadzony na podstawie ustaleń koordynacji wymiarowej, modułu i gabarytów, podanych w ust. 15. Wybrane przybory i elementy instalacji sanitarnych należy ująć w katalogu, o którym mowa w pkt 12.8.

16.6. Minister Zdrowia w porozumieniu z Ministrem Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury spowoduje opracowanie założeń nowych przyborów i elementów instalacji sanitarnych odpowiadających wymaganiom typizacji i potrzebom budownictwa służby zdrowia. Dla nowych typów opracowanych na podstawie założeń, o których mowa wyżej, należy systematycznie i sukcesywnie wydawać karty katalogowe, które będą stanowiły uzupełnienie katalogu, o którym mowa w pkt 12.8.

16.7. Minister Przemysłu Ciężkiego oraz kierownicy resortów i urzędów centralnych, nadzorujący produkcję przyborów i elementów instalacji sanitarnych, spowodują sukcesywne uruchamianie produkcji elementów, o których mowa w pkt 16.6.

16.8. Istniejący katalog dźwigów osobowych i towarowych należy dostosować do wymagań typizacji. Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, Minister Przemysłu Ciężkiego oraz Prezes Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury w porozumieniu z Ministrem Zdrowia spowodują uzupełnienie katalogu dźwigów typami niezbędnymi dla potrzeb budownictwa służby zdrowia. Minister Przemysłu Ciężkiego spowoduje sukcesywne uruchamianie produkcji dźwigów według zaktualizowanego i uzupełnionego katalogu.

16.9. Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych wspólnie z Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury oraz Ministrem Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego spowodują uzupełnienie katalogu mebli wbudowanych, o których mowa w części B pkt 4.5, typami potrzebnymi dla budownictwa służby zdrowia, o wymiarach odpowiadających ustaleniom gabarytowym, podanym w ust. 15. Założenia potrzebnych typów przedstawi Minister Zdrowia.

16.10. Minister Zdrowia spowoduje opracowanie założeń nowych typów mebli wolno stojących i zatwierdzi ich projekty oraz zleci dokonanie wyboru z istniejącej produkcji — typów mebli odpowiadających wymiarami ustaleniom gabarytowym podanym w ust. 15.

16.11. Minister Przemysłu Ciężkiego, Minister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego oraz ministrowie i kierownicy urzędów centralnych, nadzorujący produkcję wyposażenia ruchomego dla budownictwa służby zdrowia, spowodują sukcesywne uruchamianie produkcji mebli, o których mowa w pkt 16.10, oraz wydanie kart katalogowych produkowanych typów.

16.12. Dla umożliwienia planowej produkcji mebli wbudowanych i wolno stojących dla potrzeb budownictwa służby zdrowia Minister Zdrowia będzie corocznie zgłaszał wcześniejsze szacunkowe zapotrzebowania i uzgadniał je z producentami.

16.13. Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz inni ministrowie i kierownicy urzędów centralnych, nadzorujący produkcję materiałów, elementów instalacji ogrzewczych, wentylacyjnych, elektrycznych i robót wykończeniowych, w porozumieniu z Ministrem Zdrowia spowodują uzupełnienie katalogów, o których mowa w pkt 12.15, potrzebami budownictwa służby zdrowia.

17. *Metody wykonania zadań w zakresie budownictwa służby zdrowia w latach 1960—1965.*

17.1. Typowe opracowania i projekty typowych obiektów służby zdrowia podawane będą corocznie w wykazach zatwierdzanych przez Prezesa Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury.

17.2. Minister Zdrowia w porozumieniu z Ministrem Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury zapewni wykonanie opracowań typowych oraz projektów typowych obiektów, a w szczególności:

- 1) wzorcowych i typowych elementów oraz programów i układów funkcjonalnych dla różnych obiektów służby zdrowia, jak np. izby przyjęć, oddziały szpitalne, zespoły operacyjne, działy przyrodolecznictwa, działy radiologiczne, laboratoria, apteki, pracownie anatomopatologiczne, kuchnie centralne, pralnie itp.,
- 2) projektów typowych obiektów, jak np. szpital powiatowy, przychodnia podstawowa dla rejonu 5 tys. mieszkańców, przychodnia podstawowa dla rejonu 10 tys. mieszkańców, ośrodki zdrowia (bez aptek) z mieszkaniami, hotel dla pielęgniarek (do 30 łóżek), izba porođowa o 10 łózkach z mieszkaniami personelu, 5 typów ośrodków zdrowia z aptekami i mieszkaniami, żłobki dla 55 i 80 dzieci, pracownia anatomopatologiczna przy szpitalu powiatowym, magazyn materiałów łatwopalnych, typowy domek lekarza wiejskiego, portiernia szpitalna, oczyszczalnia ścieków, dezynfektornia.

17.3. Dla opracowania nowych, postępowych projektów budynków należy w szerokim zakresie wykorzystywać projekty wyróżnione w konkursach, wybitne projekty indywidualne oraz rozwiązania zagraniczne. Opracowanie projektu typowego powinno być powierzone autorowi wybranego opracowania.

17.4. Minister Zdrowia i Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych w porozumieniu z Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury spowodują przeprowadzenie studiów i doświadczeń w zakresie:

- 1) programów obiektów służby zdrowia, w szczególności:
 - a) szpitali,
 - b) przychodni i ośrodków zdrowia,
 - c) żłobków itp.,
- 2) nowych układów funkcjonalnych, a w szczególności:
 - a) rozwiązań układów oddziałów szpitalnych,
 - b) zespołów operacyjnych,
 - c) zaplecza itp.,
- 3) normatywów projektowania,
- 4) materiałów oraz elementów budowlanych i instalacyjnych, wyposażenia wnętrz, mebli wbudowanych i ruchomych itp.

17.5. W razie uznania za właściwe budowy prototypu obiektu służby zdrowia Minister Zdrowia i Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych spowodują opracowanie oraz realizację wieloletnich i rocznych planów budownictwa prototypowego. Wytyczne, plany oraz projekty budynków prototypowych powinny być przedstawione międzyresortowemu kolegium orzekającemu w sprawach budownictwa prototypowego do zatwierdzenia.

17.6. Minister Zdrowia spowoduje wydzielenie właściwych kwot ze środków inwestycyjnych na realizację budownictwa prototypowego, z tym że pokrycie części kosztów tego budownictwa zapewni Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych.

17.7. Minister Zdrowia w porozumieniu z Ministrem Szkolnictwa Wyższego powoła przy jednej z istniejących katedr w Akademii Medycznej w Warszawie zakład naukowo-badawczy do prowadzenia badań naukowych w zakresie budownictwa służby zdrowia.

Część F.

Budownictwo socjalno-kulturalne.

18. Zakres typizacji.

Zakres stosowania typizacji określają przepisy zawarte w części A pkt 2.4 z następującymi uzupełnieniami:

18.1. W budownictwie socjalno-kulturalnym obowiązuje opracowywanie i stosowanie odpowiednich dla tej kategorii budownictwa:

- typowych programów użytkowych oraz układów funkcjonalnych dla domów kultury w mniejszych osiedlach miejskich, wiejskich domów kultury (domy ludowe), świetlic, kin itp.,
- normatywów projektowania dostosowanych do potrzeb typizacji,
- typowych elementów wyposażenia sal widowiskowych, estrad, w szczególności mechanicznych urządzeń scenicznych, kabin kinowych, czytelni itp.,
- projektów typowych domów kultury dla wsi i mniejszych osiedli miejskich oraz mniejszych kin miejskich.

19. Zasady koordynacji wymiarowej, moduły i gabaryty.

19.1. Przy projektowaniu budynków socjalno-kulturalnych obowiązują następujące ustalenia w zakresie wymiarowania budynków oraz ich podstawowych elementów:

19.1.1. Budynki wielokłokowe, wielopłytowe, szkieletowe oraz o ścianach monolitycznych i stropach montowanych z dużych płyt należy projektować w oparciu o:

- a) moduł podstawowy 10 cm, stosowany według projektu normy PN/B-02354,
- b) poziomą siatkę projektową o wymiarach 30×30 cm, stosowaną zgodnie z zaleceniem projektu normy wymienionej pod lit. a).

19.1.2. Rozstawy osiowe ścian i konstrukcji nośnych przy układach podłużnych i poprzecznych należy dobrać spośród poniższych wymiarów, stanowiących wielokrotność modułu projektowego 30 cm: 270, 300, 330, 360, 390, 450, 510, 570, 600, 750, 900, 1050, 1200 cm.

19.1.3. Budynki murowane z cegły lub drobnych elementów należy projektować przestrzegając:

- a) modułu podstawowego 10 cm, stosowanego według projektu normy PN/B-02354,
- b) obowiązku stosowania elementów masowej produkcji.

19.1.4. Wysokości kondygnacji, liczone łącznie z grubością stropów (brutto), powinny stanowić wielokrotność modułu podstawowego 10 cm, przy zaleceniu stosowania wielokrotności modułu projektowego 30 cm.

19.1.5. Otwory okienne i drzwiowe powinny być znormalizowane przy uwzględnieniu koordynacji modularnej opartej na module podstawowym i ujęte katalogiem. Ilość typów powinna być ograniczona. Do czasu ustalenia znormalizowanych typów wymiary otworów należy przyjmować zgodnie z obowiązującym katalogiem stolarki.

19.2. Odstępstwa od zasad podanych w pkt 19.1.1 do 19.1.5 dopuszczalne są przy projektowaniu:

- budynków plombowych, dobudowywanych i odbudowywanych, zabytkowych,
- budynków, w których przewiduje się zastosowanie istniejących zapasów elementów lub zastosowanie elementów, dla których zakład posiada nie zamortyzowane formy, wykonane przed wejściem w życie niniejszych tez.

Inne przypadki odstępstw określi Prezes Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury w wytycznych, o których mowa w pkt 1.11 części A.

19.3. W rozwiązaniach projektowych, w których z uwagi na specyficzne względy konstrukcyjne, funkcjonalne itp. użycie elementów masowej produkcji jest niemożliwe, dopuszcza się stosowanie innych wielkości niż podane w pkt 19.1.1 do 19.1.5 za każdorazową zgodą właściwej służby architektoniczno-budowlanej udzielaną na podstawie wytycznych Prezesa Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury.

20. Elementy masowej produkcji.

20.1. Przy projektowaniu i realizacji budownictwa socjalno-kulturalnego należy korzystać z obowiązujących katalogów elementów i materiałów. W okresie przejściowym (1960—1962 r.) elementy należy dobierać tak, aby odpowiadały one w miarę możliwości ustaleniom koordynacji wymiarowej, modułu i gabarytów.

20.2. Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz Prezes Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury w porozumieniu z Ministrem Kultury i Sztuki spowodują uzupełnienie następujących katalogów elementami dla potrzeb budownictwa socjalno-kulturalnego:

- a) prefabrykowanych elementów konstrukcyjnych i budowlanych (część B pkt 4.1),
- b) typowej stolarki budowlanej i ślusarki (część B pkt 4.2),
- c) przyborów i elementów instalacji sanitarnych (część B pkt 4.4),
- d) dźwigów (pkt 16.8),
- e) mebli wbudowanych i wolno stojących (część B pkt 4.5),
- f) materiałów i elementów instalacji ogrzewczych, wentylacyjnych, elektrycznych i do robót wykończeniowych (pkt 12.15).

Nowe elementy powinny odpowiadać zasadom koordynacji wymiarowej, modułom i gabarytom podanym w ust. 19.

20.3. Dla umożliwienia planowej produkcji mebli wbudowanych i wolno stojących Minister Kultury i Sztuki będzie corocznie zgłaszał wcześniejsze zapotrzebowania szacunkowe i uzgadniał je z producentami.

21. Metody wykonania zadań w zakresie budownictwa socjalno-kulturalnego w latach 1960—1965.

21.1. Typowe opracowania i projekty typowych obiektów budownictwa socjalno-kulturalnego podawane będą corocznie w wykazach zatwierdzanych przez Prezesa Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury.

21.2. Minister Kultury i Sztuki w porozumieniu z Ministrem Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury zapewni wykonanie opracowań typowych i projektów typowych obiektów, a w szczególności:

- wiejskich domów kultury o sali dla 75, 100 i 150 osób,
- domów kultury o sali dla 200, 250 i 300 osób,
- kin miejskich dla 250 i 300 osób.

21.3. Dla opracowania nowych, postępowych projektów budynków należy w szerokim zakresie wykorzystywać projekty wyróżnione w konkursach, wybitne projekty indywidualne oraz zagraniczne rozwiązania. Opracowanie projektu typowego powinno być powierzane autorowi wybranego opracowania.

21.4. Minister Kultury i Sztuki oraz Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych w porozumieniu z Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury spowodują przeprowadzenie studiów i doświadczeń w zakresie:

- 1) programów użytkowych i układów funkcjonalnych obiektów kultury i sztuki, a w szczególności:
 - a) wiejskich domów kultury,
 - b) mniejszych miejskich domów kultury,
 - c) kin itp.,
- 2) normatywów projektowania,
- 3) materiałów oraz elementów budowlanych i instalacyjnych, wyposażenia wnętrz, mebli wbudowanych i ruchomych itp.

21.5. W razie uznania za właściwe budowy prototypowych obiektów kultury Minister Kultury i Sztuki oraz Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych spowodują opracowanie oraz realizowanie wieloletnich i rocznych planów budownictwa prototypowego. Wytyczne, plany oraz projekty budynków prototypowych powinny być przedstawiane międzyresortowemu kolegium orzekającemu w sprawach budownictwa prototypowego do zatwierdzenia.

21.6. Minister Kultury i Sztuki spowoduje wydzielenie właściwych kwot ze środków inwestycyjnych dla realizacji budownictwa prototypowego, z tym że pokrycie części kosztów tego budownictwa zapewni Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych.

Część G.

Budownictwo usług i handlu.

22. Zakres typizacji.

Zakres stosowania typizacji określają przepisy zawarte w części A pkt 2.4 z następującymi uzupełnieniami:

22.1. W budownictwie usług i handlu obowiązuje opracowywanie i stosowanie odpowiednich dla tej kategorii budownictwa:

- typowych programów użytkowych oraz układów funkcjonalnych pomieszczeń handlowych oraz ich załącza,
- normatywów projektowania dostosowanych do potrzeb typizacji,
- typowych elementów wyposażenia pomieszczeń handlowych i usługowych,
- projektów typowych budynków, takich jak pawilony handlowe i usługowe, kioski i inne objekty sieci drobnotalicznej.

23. Zasady koordynacji wymiarowej, moduły i gabaryty.

23.1. Przy projektowaniu budynków usług i handlu obowiązują następujące ustalenia w zakresie wymiarowania budynków oraz ich podstawowych elementów:

23.1.1. Budynki wielokłokowe, wielopłytowe szkieletowe oraz o ścianach monolitycznych i stropach montowanych z dużych płyt należy projektować w oparciu o:

- a) moduł podstawowy 10 cm stosowany według projektu normy PN/B-02354,
- b) poziomą siatkę projektową o wymiarach 30 × 30 cm, stosowaną zgodnie z zaleceniem projektu normy wymienionej pod lit. a).

23.1.2. Rozstawy osiowe ścian i konstrukcji nośnych przy układach podłużnych i poprzecznych należy dobierać spośród poniższych wymiarów stanowiących wielokrotność modułu projektowego 30 cm: w budynkach pawilonowych handlowych i gastronomicznych 540, 570, 600, 630, 660 cm itd., w zależności od potrzeb i miejscowych warunków, jednak przy zachowaniu modułu projektowego 30 cm.

23.1.3. Budynki murowane z cegły lub drobnych elementów należy projektować przestrzegając:

- a) modułu podstawowego 10 cm, stosowanego według projektu normy PN/B-02354,
- b) obowiązku stosowania elementów masowej produkcji.

23.1.4. Wysokość pomieszczeń (kondygnacji) liczoną łącznie z grubością stropu ustala się: dla sal sprzedażowych, konsumpcyjnych, pomieszczeń biurowych, gospodarczych i produkcyjnych: zależnie od potrzeb, przy zachowaniu modułu podstawowego 10 cm, z zaleceniem stosowania wielokrotności modułu projektowego 30 cm.

23.1.5. Otwory okienne i drzwiowe powinny być znormalizowane przy uwzględnieniu koordynacji modularnej opartej na module podstawowym i ujęte katalogiem. Ilość typów powinna być ograniczona. Sprawa typizacji okien wystawowych i w niektórych przypadkach drzwi wejściowych do lokali usługowych i handlowych wymaga opracowania i podjęcia odpowiednich ustaleń.

23.2. Odstępstwa od zasad podanych w pkt 23.1.1 do 23.1.5 dopuszczalne są za zgodą Prezesa Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury oraz Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych. W razie wprowadzenia odstępstw obowiązuje jednak stosowanie modułu podstawowego i poziomej siatki projektowej 30 × 30 cm.

23.3. W rozwiązaniach projektowych, w których z uwagi na specyficzne względy konstrukcyjne, funkcjonalne itp. użycie elementów masowej produkcji jest niemożliwe, dopuszcza się stosowanie innych wielkości niż podane w pkt 23.1.1 do 23.1.5, za każdorazową zgodą właściwej służby architektoniczno-budowlanej udzielaną na podstawie wytycznych Prezesa Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury.

24. Elementy masowej produkcji.

24.1. Przy projektowaniu i realizacji budownictwa usług i handlu należy korzystać z obowiązujących katalogów elementów i materiałów. W okresie przejściowym (1960—1962 r.) elementy należy dobierać tak, aby odpowiadały one w miarę możliwości ustaleniom koordynacji wymiarowej, modułu i gabarytów.

24.2. Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz Prezes Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury w porozumieniu z Ministrem Handlu Wewnętrznego spowodują uzupełnienie katalogów elementami niezbędnymi dla budownictwa usług i handlu, odpowiadającymi ustaleniom koordynacji wymiarowej, modułu i gabarytów, podanym w ust. 23. W szczególności dotyczy to katalogów:

- a) prefabrykowanych elementów konstrukcyjnych i budowlanych (część B pkt 4.1),
- b) dźwigów (pkt 16.8),
- c) materiałów i elementów instalacji ogrzewczych, wentylacyjnych, elektrycznych i do robót wykończeniowych (pkt 12.15).

24.3. Minister Handlu Wewnętrznego w porozumieniu z Ministrem Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury zleci opracowanie kart katalogowych specjalnej stolarki budowlanej i słusarki odpowiadającej ustaleniom gabarytowym podanym w ust. 23, z uwzględnieniem znormalizowanych profili metalowych dla pomieszczeń usługowych i handlu. Karty te będą włączone do katalogu, o którym mowa w części B pkt 4.2.

24.4. Minister Handlu Wewnętrznego w porozumieniu z Ministrem Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury zleci opracowanie założeń przyborów i elementów instalacji sanitarnych odpowiadających wymaganiom typizacji, a związanych z użytkowaniem pomieszczeń usługowych i handlowych.

24.5. Minister Przemysłu Ciężkiego oraz ministrowie i kierownicy urzędów centralnych nadzorujący produkcję przyborów sanitarnych spowodują uzupełnienie katalogu, o którym mowa w części B pkt 4.4, kartami katalogowymi nowych typów opracowanych na podstawie założeń, o których mowa w pkt 24.4, oraz sukcesywne uruchamianie ich produkcji.

24.6. Minister Handlu Wewnętrznego spowoduje dokonanie wyboru z produkowanych typów — wyposażenia meblowego dla pomieszczeń usługowych i handlowych oraz ustalenie założeń nowych typów odpowiadających wymiarami ustaleniom gabarytowym podanym w ust. 23.

24.7. Ministrowie i kierownicy urzędów centralnych nadzorujący produkcję wyposażenia dla pomieszczeń usługowych i handlowych spowodują uruchamianie produkcji tego wyposażenia według ustaleń, o których mowa w pkt 24.6, oraz wydanie kart katalogowych produkowanych elementów wyposażenia.

24.8. Dla umożliwienia planowej produkcji wyposażenia Minister Handlu Wewnętrznego będzie corocznie zgłaszał wcześniejsze szacunkowe zapotrzebowanie i uzgadniał je z producentami.

25. Metody wykonania zadań w zakresie budownictwa usług i handlu w latach 1960—1965.

25.1. Typowe opracowania i projekty typowych obiektów budownictwa usług i handlu podawane będą corocznie w wykazach zatwierdzanych przez Prezesa Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury.

25.2. Dla wykonania zadań budownictwa usług i handlu należy opracować typowe programy i rozwiązania funkcjonalne dla różnych obiektów handlowo-usługowych oraz dla domów usług rzemieślniczych różnej wielkości i rodzaju, a także szereg projektów typowych obiektów. Minister Handlu Wewnętrznego i Przewodniczący Komitetu Drobnej Wytwórczości, każdy w swoim zakresie działania, w porozumieniu z Ministrem Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury zapewnią wykonanie opracowań typowych, a w szczególności:

- Minister Handlu Wewnętrznego zleci opracowania: pawilonów handlowo-usługowych, kiosków ulicznych i innych obiektów sieci drobno-detalicznej, elementów targowisk,
- Przewodniczący Komitetu Drobnej Wytwórczości zleci opracowanie spółdzielczych domów usług rzemieślniczych dla mniejszych miast i osiedli.

25.3. Dla opracowania nowych postępowych projektów budynków należy w szerokim zakresie wykorzystywać projekty wyróżnione w konkursach, wybitne projekty indywidualne oraz rozwiązania zagraniczne. Opracowanie projektu typowego powinno być powierzane autorowi wybranego opracowania.

25.4. Minister Handlu Wewnętrznego i Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych w porozumieniu z Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury spowodują przeprowadzenie studiów i doświadczeń w zakresie:

- a) programów użytkowych oraz układów funkcjonalnych lokali handlowych i zakładów gastronomicznych,
- b) normatywów projektowania,

c) materiałów oraz elementów budowlanych i instalacyjnych, wyposażenia wnętrz, mebli wbudowanych i ruchomych itp.

25.5. W razie uznania za właściwe budowy prototypowych obiektów usługowych i handlowych Minister Handlu Wewnętrznego oraz Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych spowodują opracowanie i realizowanie wieloletnich i rocznych planów budownictwa prototypowego. Wytyczne, plany oraz projekty budynków prototypowych powinny być przedstawione międzyresortowemu kolegium orzekającemu w sprawach budownictwa prototypowego do zatwierdzenia.

25.6. Minister Handlu Wewnętrznego spowoduje wydzielenie właściwych kwot ze środków inwestycyjnych na realizację budownictwa prototypowego, z tym że pokrycie części kosztów tego budownictwa zapewni Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych.

Część H.

Budownictwo sportowe.

26. Zakres typizacji.

Zakres stosowania typizacji określają przepisy zawarte w części A pkt 2.4 z następującymi uzupełnieniami:

26.1. W budownictwie sportowym obowiązuje opracowywanie i stosowanie odpowiednich dla tej kategorii budownictwa:

- typowych programów użytkowych pawilonów sportowych itp.,
- normatywów projektowania dostosowanych do potrzeb typizacji,
- typowych elementów wyposażenia, jak np. przenośna bramka piłki nożnej, przenośna bramka hokeja na lodzie, przenośna konstrukcja kosza, przenośne stojaki do skoków, przenośne słupki do tenisa, elementy ogrodzenia zewnętrznego, element bariery boiskowej, element ogrodzenia kortu tenisowego, elementy małej architektury,
- typowych elementów funkcjonalnych, jak np. boiska do gier wielkich, bieżnie, skocznie, rzutnie, boiska: siatkówki, koszykówki, piłki ręcznej, kort tenisowy, lodowisko hokeja, niecka basenu pływackiego, widownia, rozbieralnia sprzężona z węzłem sanitarnym,
- projektów typowych budynków, jak np. pawilony sportowe, sale gimnastyczne.

27. Zasady koordynacji wymiarowej, moduły i gabaryty.

27.1. Przy projektowaniu obiektów sportowych obowiązują następujące ustalenia w zakresie wymiarowania obiektów i podstawowych elementów:

27.1.1. Budynki pawilonów sportowych, kas, ustępów publicznych wolno stojących, jak również pomieszczeń zaopiecznia sal gimnastycznych i basenów krytych należy projektować w oparciu o:

- a) wysokość kondygnacji stanowiącą łącznie z grubością stropu wielokrotność modułu podstawowego 10 cm, z zaleceniem stosowania wielokrotności modułu projektowego 30 cm,
- b) rozstawy osiowe ścian i konstrukcji nośnych przy układach podłużnych i poprzecznych: 270, 300, 360, 450, 540, 570, 600 cm (z wyjątkiem dla kas i ustępów).

27.1.2. Przy projektowaniu sal gimnastycznych sportowych oraz basenów krytych obowiązują:

- a) moduł podstawowy 10 cm,
- b) moduł dla budownictwa przemysłowego 300 cm oraz zasady koordynacji wymiarowej, przyjęte dla budownictwa przemysłowego,
- c) wysokości sal gimnastycznych liczone od wierzchu posadzki do poziomu wierzchu podpory dźwigara lub spodu belki węzłowej 510, 600 i 690 cm,
- d) rozpiętość naw (osiowa): 1200, 1500, 1800 cm,
- e) rozstawy podpór — wzdłuż hali — powinny stanowić wielokrotność modułu 300 cm.

27.1.3. Otwory okienne i drzwiowe powinny być znormalizowane przy uwzględnieniu koordynacji wymiarowej opartej na module podstawowym i ujęte katalogiem. Ilość typów powinna być ograniczona.

27.2. W rozwiązaniach projektowych, w których z uwagi na specyficzne względy konstrukcyjne, funkcjonalne itp. użycie elementów masowej produkcji jest niemożliwe — dopuszcza się stosowanie innych wielkości niż podane w pkt 27.1.1 do 27.1.3 za każdorazową zgodą właściwej służby architektoniczno-budowlanej udzielaną na podstawie wytycznych Prezesa Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury.

28. Elementy masowej produkcji.

28.1. Przy projektowaniu i realizacji budownictwa sportowego należy korzystać z obowiązujących katalogów elementów i materiałów. W okresie przejściowym (1960—1962) elementy należy dobierać tak, aby odpowiadały one w miarę możliwości ustaleniom koordynacji wymiarowej, modułu i gabarytów.

28.2. Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz Prezes Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury w porozumieniu z Przewodniczącym Głównego Komitetu Kultury Fizycznej spowodują uzupełnienie kartami katalogowymi elementów potrzebnych dla budownictwa sportowego — następujących katalogów:

- a) prefabrykowanych elementów konstrukcyjnych i budowlanych (część B pkt 4.1),
- b) typowej stolarki budowlanej i ślusarki (część B pkt 4.2),
- c) przyborów i elementów instalacji sanitarnych (część B pkt 4.4),
- d) mebli wbudowanych (część B pkt 4.5),
- e) materiałów i elementów instalacji ogrzewczych, wentylacyjnych, elektrycznych i do robót wykończeniowych (pkt 12.15).

Nowe elementy powinny odpowiadać zasadom koordynacji wymiarowej, modułom i gabarytom podanym w ust. 27.

28.3. W projektach typowych obiektów sportowych powinny być wykorzystywane prefabrykowane elementy konstrukcyjne budownictwa przemysłowego, zawarte w katalogu dla tego budownictwa.

28.4. Przewodniczący Głównego Komitetu Kultury Fizycznej w porozumieniu z Ministrem Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury zleci opracowanie założeń dla:

- elementów prefabrykowanych budownictwa sportowego, jak np. elementów schodów widowni ziemnej, elementów ogrodzenia zewnętrznego z bramami i furtkami, krawężników bieżni, elementów barier boiskowych, elementów ogrodzenia kortów tenisowych itp.,
- elementów wyposażenia szatni, sal gimnastycznych itp.

28.5. Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz Prezes Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury w porozumieniu z Przewodniczącym Głównego Komitetu Kultury Fizycznej zleca opracowanie i włączenie do katalogu prefabrykowanych elementów konstrukcyjnych i budowlanych — kart katalogowych elementów, o których mowa w pkt 28.4.

28.6. Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz ministrowie i kierownicy urzędów centralnych nadzorujący produkcję elementów dla budownictwa sportowego zapewnią sukcesywne uruchamianie produkcji elementów, o których mowa w pkt 28.4, dla pełnego zaspokojenia potrzeb budownictwa sportowego.

29. *Metody wykonania zadań w zakresie budownictwa sportowego w latach 1960—1965.*

29.1. Typowe opracowania i projekty typowych obiektów dla budownictwa sportowego podawane będą corocznie w wykazach zatwierdzanych przez Prezesa Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury.

29.2. Dla uzupełnienia typowej dokumentacji dla budownictwa sportowego Przewodniczący Głównego Komitetu Kultury Fizycznej w porozumieniu z Ministrem Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury zapewni wykonanie opracowań typowych oraz projektów typowych obiektów, a w szczególności:

- elementów wyposażenia boisk sportowych,
- sal gimnastycznych sportowych, pawilonów sportowych o kubaturze do 4500 m³, ustępów dla widzów, elementów rozbiorników sprzężonych z węzłem sanitarnym, nieckę basenów pływackich, wzorcowego rozplanowania obiektów sportowych.

29.3. Przewodniczący Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych w porozumieniu z Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury spowodują przeprowadzenie studiów i doświadczeń w zakresie:

- a) programów użytkowych i układów funkcjonalnych obiektów sportowych,
- b) normatywów projektowania,
- c) materiałów oraz elementów budowlanych i instalacyjnych, wyposażenia wnętrz itp.

29.4. W razie uznania za właściwe budowy prototypowych obiektów sportowych Przewodniczący Głównego Komitetu Kultury Fizycznej oraz Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych spowodują opracowanie i realizowanie wieloletnich i rocznych planów budownictwa prototypowego. Wytyczne, plany oraz projekty budynków prototypowych powinny być przedstawione międzyresortowemu kolegium orzekającemu w sprawach budownictwa prototypowego do zatwierdzenia.

29.5. Przewodniczący Głównego Komitetu Kultury Fizycznej spowoduje wydzielenie właściwych kwot ze środków inwestycyjnych na realizację budownictwa prototypowego, z tym że pokrycie części kosztów tego budownictwa zapewni Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych.

Część J.

Budownictwo hoteli i internatów.

30. *Zakres typizacji.*

Zakres stosowania typizacji określają przepisy zawarte w części A pkt 2.4. z następującymi uzupełnieniami:

30.1. W budownictwie hoteli i internatów obowiązują opracowywanie i stosowanie odpowiednich dla tej kategorii budownictwa:

- typowych programów użytkowych oraz układów funkcjonalnych hoteli, internatów itp.,
- normatywów projektowania dostosowanych do potrzeb typizacji,
- typowych elementów wyposażenia stałego i ruchomego, jak np.: umeblowanie pokoi jedno- i wieloosobowych, jadalni, czytelní, wyposażenie szatni, umywalni, natrysków, zespołów sanitarnych itp.,
- typowych elementów funkcjonalnych pokoi jedno- i wieloosobowych, jadalni, kuchni, zespołów sanitarnych, ciągów technologicznych, pralni i kuchni, szatni, umywalni, natrysków itp.,
- projektów typowych budynków: internatów do 200 wychowanków, budynków gospodarczych do tych internatów oraz budynków hoteli do 100 łózek.

31. *Zasady koordynacji wymiarowej, moduły i gabaryty.*

31.1. Przy projektowaniu budynków hoteli i internatów obowiązują następujące ustalenia w zakresie wymiarowania budynków oraz ich podstawowych elementów.

31.1.1. Budynki wielokoblockowe, wielopłytowe, szkieletowe oraz o ścianach monolitycznych i stropach montowanych z dużych płyt należy projektować w oparciu o:

- a) moduł podstawowy 10 cm, stosowany według projektu normy PN/B-02354,
- b) poziomą siatkę projektową o wymiarach 30 × 30 cm, stosowaną zgodnie z zaleceniem projektu normy wymienionej pod lit. a).

31.1.2. Rozstawy osiowe konstrukcji i ścian nośnych przy układach podłużnych i poprzecznych należy dobierać spośród poniższych wymiarów, stanowiących wielokrotność modułu projektowego 30 cm: 210, 240, 270, 300, 330, 360, 390, 450, 510, 540, 570, 600 cm.

31.1.3. Budynki murowane z cegły lub drobnych elementów należy projektować przestrzegając:

- a) modułu podstawowego 10 cm stosowanego według projektu normy PN/B-02354,
- b) obowiązku stosowania elementów masowej produkcji.

31.1.4. Wysokość pokoi hotelowych, liczoną łącznie z grubością stropu, ustala się w wymiarze 280 cm. Dla innych pomieszczeń wysokość (brutto) powinna stanowić wielokrotność modułu podstawowego 10 cm z zaleceniem stosowania wielokrotności modułu projektowego 30 cm. Wysokość pokoi sypialnych w internatach, liczoną według zasad podanych wyżej, ustala się na 300 cm.

31.1.5. Otwory okienne i drzwiowe powinny być znormalizowane przy uwzględnieniu koordynacji modularnej opartej na module podstawowym i ujęte katalogiem. Ilość typów powinna być ograniczona.

31.2. Odstępstwa od wyżej podanych zasad są dopuszczalne przy projektowaniu:

- budynków plombowych, dobudowywanych, odbudowywanych i zabytkowych,
- budynków, w których przewiduje się zastosowanie istniejących zapasów elementów lub zastosowanie elementów, dla których zakład posiada nie zamortyzowane formy, wykonane przed wejściem w życie niniejszych tez.

31.3. W rozwiązaniach projektowych, w których z uwagi na specyficzne względy konstrukcyjne, funkcjonalne itp. użycie elementów masowej produkcji jest niemożliwe — dopuszcza się stosowanie innych wielkości niż podane w pkt

31.1.1 do 31.1.5, za każdorazową zgodą właściwej służby architektoniczno-budowlanej, udzielaną na podstawie wytycznych Prezesa Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury.

32. Elementy masowej produkcji.

32.1. Przy projektowaniu i realizacji budownictwa hoteli i internatów należy korzystać z obowiązujących katalogów elementów i materiałów. W okresie przejściowym (1960—1962 r.) elementy należy dobierać tak, aby odpowiadały one w miarę możliwości ustaleniom koordynacji wymiarowej, modułu i gabarytów.

32.2. Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz Prezes Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury w porozumieniu z Ministrem Gospodarki Komunalnej i Ministrem Oświaty spowodują uzupełnienie elementami niezbędnymi dla budownictwa hoteli i internatów — następujących katalogów:

- a) prefabrykowanych elementów konstrukcyjnych i budowlanych (część B pkt 4.1),
- b) typowej stolarki budowlanej i ślusarki (część B pkt 4.2),
- c) ościeżnic metalowych (część B pkt 4.3),
- d) przyborów i elementów instalacji sanitarnych (część B pkt 4.4),
- e) dźwigów (pkt 16.8),
- f) mebli wbudowanych i wolno stojących (część B pkt 4.5),
- g) materiałów i elementów instalacji ogrzewczych, wentylacyjnych, elektrycznych i do robót wykończeniowych (pkt 12.15).

Nowe elementy powinny odpowiadać zasadom koordynacji wymiarowej, modułom i gabarytom podanym w ust. 31.

32.3. Minister Gospodarki Komunalnej i Minister Oświaty w porozumieniu z Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury oraz Ministrem Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych spowodują opracowanie założeń i zatwierdzą projekty mebli wbudowanych i pozostałego wyposażenia dla hoteli i internatów. Karty katalogowe opracowane dla tych projektów będą włączone do katalogu, o którym mowa w części B pkt 4.5. Omawiane założenia i projekty muszą odpowiadać zasadom koordynacji wymiarowej, modułom i gabarytom podanym w ust. 31.

32.4. Ministrowie i kierownicy urzędów centralnych nadzorujący produkcję mebli spowodują sukcesywne uruchamianie produkcji wyposażenia dla hoteli i internatów, o którym mowa w pkt 32.3, oraz uzupełnią katalogi produkowanymi elementami.

32.5. Dla umożliwienia planowej produkcji Minister Gospodarki Komunalnej i Minister Oświaty będą zgłaszali corocznie wcześniejsze szacunkowe zapotrzebowania na wyposażenie dla hoteli i internatów i uzgadniali je z producentami.

33. Metody wykonania zadań w zakresie budownictwa hoteli i internatów w latach 1960—1965.

33.1. Opracowania typowe i projekty typowych obiektów budownictwa hoteli i internatów podawane będą corocznie w wykazach zatwierdzanych przez Prezesa Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury.

33.2. Minister Gospodarki Komunalnej i Minister Oświaty w porozumieniu z Ministrem Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury zapewnią wykonanie typowych opracowań i projektów typowych obiektów, a w szczególności:

- projektów internatów — dla szkół ogólnokształcących i zawodowych — do 200 wychowanków,
- projektów hoteli na 25, 50, 75 i 100 łózek.

33.3. Dla opracowania nowych, postępowych projektów budynków należy w szerokim zakresie wykorzystywać projekty wyróżnione w konkursach, wybitne projekty indywidualne oraz rozwiązania zagraniczne. Opracowanie projektu typowego powinno być powierzone autorowi wybranego opracowania.

33.4. Minister Gospodarki Komunalnej, Minister Oświaty i Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych w porozumieniu z Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury spowodują przeprowadzenie studiów i doświadczeń w zakresie:

- a) programów użytkowych i układów funkcjonalnych hoteli i internatów,
- b) normatywów projektowania,
- c) materiałów oraz elementów budowlanych i instalacyjnych, wyposażenia wnętrza, mebli wbudowanych i wolno stojących itp.

33.5. W zakresie nowych metod wykonawstwa należy wykorzystać dla budownictwa hoteli i internatów doświadczenia z budownictwa mieszkaniowego i innych działów budownictwa ogólnego.

33.6. W razie uznania za właściwe budowy prototypowych obiektów Minister Gospodarki Komunalnej w odniesieniu do hoteli, a Minister Oświaty w odniesieniu do internatów — łącznie z Ministrem Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych — spowodują opracowanie i realizowanie wieloletnich i rocznych planów budownictwa prototypowego. Wytyczne, plany oraz projekty budynków prototypowych powinny być przedstawione międzyresortowemu kolegium orzekającemu w sprawach budownictwa prototypowego do zatwierdzenia.

33.7. Minister Gospodarki Komunalnej i Minister Oświaty spowodują wydzielenie właściwych kwot ze środków inwestycyjnych dla realizacji budownictwa prototypowego, z tym że pokrycie części kosztów tego budownictwa zapewni Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych.

Część K.

Budownictwo administracyjne.

34. Zakres typizacji.

Zakres stosowania typizacji określają przepisy zawarte w części A pkt 2.4. z następującymi uzupełnieniami:

34.1. W budownictwie administracyjnym obowiązuje opracowywanie i stosowanie odpowiednich dla tej kategorii budownictwa:

- typowych programów użytkowych i układów funkcjonalnych budynków administracyjnych,
- normatywów projektowania dostosowanych do potrzeb typizacji,
- typowych elementów wyposażenia stałego i ruchomego, jak wyposażenia szatni, umywalni i zespołów sanitarnych — umeblowania sal, pokoi jedno- i wieloosobowych, czytelni itp.,
- typowych elementów funkcjonalnych, sal konferencyjnych, pokoi jedno- i wieloosobowych, pracowni, pomieszczeń gospodarczych, pomieszczeń archiwalnych, szatni, umywalni, natrysków, zespołów sanitarnych itp.,
- projektów typowych budynków: urzędów i instytucji, w szczególności w miastach powiatowych i gromadach (budynków, których wielokrotność realizacji jest

zapewniona), oraz budynków mieszczących różne urzędy i organizacje.

35. Zasady koordynacji wymiarowej, moduły i gabaryty.

35.1. Przy projektowaniu budynków administracyjnych obowiązują następujące ustalenia w zakresie wymiarowania budynków oraz ich podstawowych elementów:

35.1.1. Budynki wielokoblowe, wielopłytowe, szkieletowe oraz o ścianach monolitycznych i stropach montowanych z dużych płyt należy projektować w oparciu o:

- a) moduł podstawowy 10 cm, stosowany według projektu normy PN/B-02354,
- b) poziomą siatkę projektową o wymiarach 30 × 30 cm, stosowaną zgodnie z zaleceniem projektu normy wymienionej pod lit. a).

35.1.2. Rozstawy osiowe konstrukcji i ścian nośnych przy układach podłużnych i poprzecznych należy dobierać spośród poniższych wymiarów, stanowiących wielokrotność modułu projektowego 30 cm: 210, 240, 270, 300, 330, 360, 390, 450, 510, 540, 570, 600 cm.

35.1.3. Budynki murowane z cegły lub drobnych elementów należy projektować przestrzegając:

- a) modułu podstawowego 10 cm stosowanego według projektu normy PN/B-02354,
- b) obowiązku stosowania elementów masowej produkcji.

35.1.4. Wysokość kondygnacji, liczona łącznie z grubością stropu, powinna stanowić wielokrotność modułu podstawowego 10 cm, z zaleceniem stosowania wielokrotności modułu projektowego 30 cm.

35.1.5. Otwory okienne i drzwiowe powinny być znormalizowane przy uwzględnieniu koordynacji wymiarowej opartej na module podstawowym i ujęte katalogiem. Ilość typów powinna być ograniczona.

35.2. Odstępstwa od zasad podanych w pkt 35.1.1 do 35.1.5 dopuszczalne są przy projektowaniu:

- budynków plombowych, dobudowywanych, odbudowywanych i zabytkowych,
- budynków, w których przewiduje się zastosowanie istniejących zapasów elementów lub zastosowanie elementów, dla których zakład posiada nie zamortyzowane formy, wykonane przed wejściem w życie niniejszych tez.

35.3. W rozwiązaniach projektowych, w których z uwagi na specyficzne względy konstrukcyjne, funkcjonalne itp. użycie elementów masowej produkcji jest niemożliwe — dopuszcza się stosowanie innych wielkości niż podane w pkt 35.1.1 do 35.1.5 za każdorazową zgodą właściwej służby architektoniczno-budowlanej, udzielaną na podstawie wytycznych Prezesa Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury.

36. Elementy masowej produkcji.

36.1. Przy projektowaniu i realizacji budownictwa administracyjnego należy korzystać z obowiązujących katalogów elementów i materiałów. W okresie przejściowym (1960—1962 r.) elementy należy dobierać tak, aby odpowiadały one w miarę możliwości ustaleniom koordynacji wymiarowej, modułu i gabarytów.

36.2. Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz Prezes Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury zapewnią uwzględnienie potrzeb budownictwa administracyjnego w zakresie elementów masowej produkcji w następujących katalogach:

- a) prefabrykowanych elementów konstrukcyjnych i budowlanych (część B pkt 4.1),

- b) typowej stolarki budowlanej i ślusarki (część B pkt 4.2),
- c) ościeżnic metalowych (część B pkt 4.3),
- d) przyborów i elementów instalacji sanitarnych (część B pkt 4.4),
- e) dźwigów (pkt 16.8),
- f) mebli wbudowanych (część B pkt 4.5),
- g) materiałów i elementów instalacji ogrzewczych, wentylacyjnych, elektrycznych i do robót wykończeniowych (pkt 12.15).

Nowe elementy powinny odpowiadać zasadom koordynacji wymiarowej, modułom i gabarytom podanym w ust. 35.

36.3. Dla ułatwienia wprowadzania zmian powierzchni pokoi biurowych w zależności od ich przeznaczenia, Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych w porozumieniu z Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury zleci opracowanie założeń i zatwierdzi projekty przestawnych ścianek działowych z różnych materiałów do stosowania w obiektach budownictwa administracyjnego, tak aby począwszy od roku 1962 możliwe było przyjęcie zasady, aby budynki administracyjne były realizowane z przestawnymi ściankami działowymi.

36.4. Dla wypróbowanych w prototypach i zatwierdzonych przestawnych ścianek działowych, omówionych w pkt 36.3, należy opracować karty katalogowe i włączyć je do katalogu elementów konstrukcyjnych i budowlanych, o którym mowa w części B pkt 4.1.

36.5. Ministrowie i kierownicy urzędów centralnych w porozumieniu z Ministrem Finansów (Zakład Organizacji i Techniki Pracy Biurowej) oraz Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury złączą opracowanie nowych typów lekkich, nowoczesnych i tanich mebli biurowych, odpowiadających wymiarami ustaleniom gabarytowym podanym w ust. 35. Zatwierdzone projekty nowych mebli należy skierować do produkcji. Przy projektowaniu nowych typów mebli należy wykorzystywać wzory zagraniczne.

36.6. Ministrowie i kierownicy urzędów centralnych nadzorujący produkcję mebli wolno stojących będą sukcesywnie uruchamiać produkcję mebli omawianych w pkt 36.5, w miarę zgłaszania zapotrzebowania przez Ministra Handlu Wewnętrznego. Produkowane typy mebli należy wprowadzić do katalogu.

37. Metody wykonania zadań w zakresie budownictwa administracyjnego w latach 1960—1965.

37.1. Opracowania typowe i projekty typowych obiektów budownictwa administracyjnego podawane będą corocznie w wykazach zatwierdzanych przez Prezesa Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury.

37.2. Dla zapewnienia niezbędnej ilości i asortymentu opracowań typowych i projektów typowych budynków Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych w porozumieniu z Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury zapewni wykonanie typowych opracowań oraz projektów typowych budynków, a w szczególności programów i projektów wzorcowych budynków administracyjnych, elementów, jak np. przestawne ścianki działowe budynków biurowych dla użytku ogólnego (do wynajęcia różnym użytkownikom), budynków prezydiów gromadzkich rad narodowych, budynków dla Milicji Obywatelskiej w mniejszych miastach, budynków sądów w mniejszych miastach powiatowych, remiz i budynków dla oddziałów straży pożarnej w mniejszych miastach oraz gromadach, budynków dla urzędów pocztowo-telekomunikacyjnych.

37.3. Dla opracowania nowych, postępowych projektów budynków należy w szerokim zakresie wykorzystywać pro-

jekty wyróżnione w konkursach, wybitne projekty indywidualne oraz rozwiązania zagraniczne. Opracowanie projektu typowego powinno być powierzone autorowi wybranego opracowania.

37.4. Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych w porozumieniu z Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury spowodują przeprowadzenie studiów i doświadczeń w zakresie:

- 1) programów użytkowych i układów funkcjonalnych obiektów administracyjnych, a w szczególności:
 - a) budynków prezydiów rad narodowych,
 - b) budynków banków i sądów,
 - c) budynków mieszczących różne urzędy i organizacje,
- 2) normatywów projektowania,
- 3) materiałów i elementów budowlanych i instalacyjnych, wyposażenia sprzętu, mebli wbudowanych i ruchomych, a w szczególności przestawnych ścianek działowych.

37.5. W razie uznania za właściwe budowy prototypowych obiektów administracyjnych, Minister Gospodarki Komunalnej oraz Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych spowodują opracowanie i realizowanie wieloletnich i rocznych planów budownictwa prototypowego. Wytyczne, plany oraz projekty budynków prototypowych powinny być przedstawione międzyresortowemu kolegium orzekającemu w sprawach budownictwa prototypowego do zatwierdzenia.

37.6. Minister Gospodarki Komunalnej spowoduje wydzielenie właściwych kwot ze środków inwestycyjnych na realizację budownictwa prototypowego, z tym że pokrycie części kosztów tego budownictwa zapewni Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych.

Część L.

Budownictwo gospodarki miejskiej (bez komunikacji miejskiej, o której mowa w części N).

Zawarte w tej części ustalenia dotyczą budownictwa wodociągów, studni publicznych, kanalizacji, oczyszczania miast (obiekty zaplecza technicznego i utylizacji nieczystości), łaźni, pralni, gazowni, oświetlenia ulicznego i sieci ciepłowniczej.

38. Zakres typizacji.

Zakres stosowania typizacji określają przepisy zawarte w części A pkt 2.4. z następującymi uzupełnieniami:

38.1. W budownictwie gospodarki miejskiej obowiązuje opracowywanie i stosowanie odpowiednich dla tej kategorii budownictwa:

- typowych programów użytkowych, pralni itp.,
- normatywów projektowania dostosowanych do potrzeb typizacji,
- typowych elementów konstrukcyjnych, budowlanych, wyposażeniowych oraz takich, jak: studzienki, spusty uliczne, urządzenia do dezynfekcji ścieków, węzły zasuw głównych i spustowych, odsmałacze i płuczki gazu miejskiego, urządzenia sekcjonowania sieci oświetlenia ulicznego, elementy sieci ciepłowniczej itp.,
- typowych projektów niektórych budowli i budynków, jak np.: osadniki świeżowodne, złoża biologiczne, urządzenia do unieszkodliwiania ścieków z pojedynczych budynków, zbiorniki terenowe i wieżowe, zbiorniki na gaz, bunkry itp., piece gazownicze, pionowo-komorowe i ich sprzęt, chłodnice gazu miejskiego, ssaki (ekshaustory) wraz z regulatorami ssania oraz odsiarczalnie gazu miejskiego.

39. Zasady koordynacji wymiarowej, moduły i gabaryty.

39.1. Dla budownictwa kubaturowego obowiązują ustalenia modułowe podane w tezach dla budownictwa ogólnego bądź przemysłowego — w zależności od charakteru budynku.

39.2. Rozstawy osiowe ścian i konstrukcji nośnych przy układach podłużnych i poprzecznych należy dobierać spośród poniższych wymiarów, stanowiących wielokrotność modułu projektowego 30 cm (wymiały podane tłustym drukiem specjalnie zalecone do stosowania): 210, 240, **270, 300, 330, 360, 390, 450, 510, 570, 600, 750, 900, 1050, 1200, 1500, 1800, 2400, 3000** cm.

39.3. Wysokości kondygnacji, łącznie z grubością stropu, powinny stanowić wielokrotność modułu podstawowego 10 cm z zaleceniem stosowania wielokrotności modułu projektowego 30 cm.

39.4. Otwory okienne i drzwicwe powinny być znormalizowane przy uwzględnieniu koordynacji modularnej opartej na module podstawowym i ujęte katalogami.

39.5. Dla budownictwa niekubaturowego zaleca się dążyć do stosowania podstawowego modułu 10 cm i siatki projektowej o wymiarach 30 × 30 cm.

39.6. W rozwiązaniach projektowych, w których z uwagi na uzasadnione, specyficzne względy konstrukcyjne, funkcjonalne itp. użycie elementów masowej produkcji jest niemożliwe — dopuszcza się stosowanie innych wielkości niż wyżej podane za zgodą właściwych organów, określonych w prawie budowlanym.

40. Elementy masowej produkcji.

40.1. Przy projektowaniu i realizacji budownictwa gospodarki miejskiej należy korzystać z obowiązujących katalogów elementów i materiałów. W okresie przejściowym (1960—1962 r.) elementy należy dobierać tak, aby odpowiadały one w miarę możliwości ustaleniom koordynacji wymiarowej, modułu i gabarytów.

40.2. Minister Gospodarki Komunalnej w porozumieniu z Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury oraz Ministrami: Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, Przemysłu Ciężkiego, Przemysłu Lekkiego, Przemysłu Chemicznego oraz innymi ministrami i kierownikami urzędów centralnych, nadzorującymi produkcję, zapewni uwzględnienie potrzeb budownictwa gospodarki miejskiej w katalogach elementów konstrukcyjnych, budowlanych oraz wyposażenia stałego i ruchomego.

40.3. Ministrowie i kierownicy urzędów centralnych nadzorujący produkcję spowodują rozszerzenie produkcji typowych urządzeń i elementów, o których mowa w pkt 40.2, dla potrzeb gospodarki miejskiej i w miarę potrzeby wytypują zakłady przewidziane w pierwszym rzędzie do wykonywania tych zadań.

40.4. Ministrowie i kierownicy urzędów centralnych, nadzorujący produkcję, zlecą opracowywanie, uzupełnianie i wydawanie kart katalogowych typowych urządzeń i elementów, o których mowa w pkt 40.2, uwzględniających potrzeby resortu gospodarki komunalnej.

41. Metody wykonania zadań w zakresie budownictwa gospodarki miejskiej w latach 1960—1965.

41.1. Typowe opracowania i projekty typowych obiektów z zakresu gospodarki miejskiej podawane będą corocznie w wykazach zatwierdzanych przez Prezesa Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury.

41.2. Minister Gospodarki Komunalnej w porozumieniu z Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury

zleci opracowanie nowych typowych opracowań oraz projektów typowych obiektów, opierając się na założeniach generalnych typizacji i planach potrzeb resortu.

41.3. Minister Gospodarki Komunalnej w porozumieniu z Ministrem Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury spowodują przeprowadzenie studiów i doświadczeń w zakresie:

- a) programów użytkowych i układów funkcjonalnych obiektów inżynierii miejskiej,
- b) normatywów projektowania,
- c) materiałów i elementów konstrukcyjnych, budowlanych i instalacyjnych, wyposażenia itp. ze szczególnym uwzględnieniem:
 - nowoczesnych urządzeń do oczyszczania ścieków i wody,
 - urządzeń do unieszkodliwiania nieczystości stałych,
 - automatyzacji i zdalnego kierowania urządzeń oczyszczalni,
 - kanałów kanalizacyjnych, ciepłowniczych i innych, przy czym należy przeprowadzić studia nad zgrupowaniem rurociągów uzbrajających teren w kanałach zbiorczych,
 - elementów sieci ciepłowniczych,
- d) metod wykonawstwa.

41.4. W razie uznania za właściwe budowy obiektów prototypowych Minister Gospodarki Komunalnej i Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych spowodują opracowanie i realizowanie wieloletnich i rocznych planów budownictwa prototypowego. Wytyczne, plany oraz projekty obiektów prototypowych powinny być przedstawione międzyresortowemu kolegium orzekającemu w sprawach budownictwa prototypowego do zatwierdzenia.

41.5. Prototypowe obiekty będą realizowane ze środków inwestycyjnych Ministra Gospodarki Komunalnej. Uznaje się możliwość stosowania importowanych materiałów i urządzeń, dla których środki dewizowe zapewni Minister Gospodarki Komunalnej w porozumieniu z Ministrem Finansów. Pokrycie części kosztów budownictwa prototypowego zapewni Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych.

Część M.

Budownictwo przemysłowe.

Generalnym kierunkiem typizacji w budownictwie przemysłowym jest opracowywanie szerokiego asortymentu typowych elementów, stosowanych w różnych gałęziach tego budownictwa. Typizacją należy również objąć drobne obiekty powtarzane często w zakładach przemysłowych.

42. Zakres typizacji.

Zakres stosowania typizacji określają przepisy zawarte w części A pkt 2.6. z następującymi uzupełnieniami:

42.1. W budownictwie przemysłowym obowiązuje opracowywanie i stosowanie odpowiednich dla tej kategorii budownictwa:

- normatywów projektowania dostosowanych do potrzeb typizacji,
- typowych elementów konstrukcyjnych i budowlanych, jak fundamenty, ściany, ścianki i słupy, dźwigiary, stropy, stropodachy, schody, przekrycia i świetliki, otwory (wrota, bramy, drzwi i okna), belki podsuwnicowe, rampy i pomosty przeładunkowe, lekkie daszki nad rampowe, niektóre elementy prefabrykowane sieci centralnego ogrzewania i innych instalacji prze-

- mysłowych, słupy energetyczne, ogrodzenia itp.,
- typowych elementów funkcji budynków i budowli, sekcji budynków, budynków i budowli:
 - o charakterze produkcyjnym, jak hale produkcyjne uniwersalne, budynki produkcji pomocniczo-usługowej itp.
 - składowych, jak magazyny zamknięte i otwarte, wiały, silosy i bukrzy itp.,
 - instalacyjnych, jak elektrownie zawodowe ciepłone i przemysłowe ciepłone, stacje akumulatorowe, transformatorowe, rozdzielnie itp.,
 - oraz innych, jak zbiorniki, kotłownie przemysłowe, kominy, laboratoria, wagownie, obiekty gospodarki wodnej — w zakresie produkcji przemysłowej, obiekty socjalno-sanitarne, przeciwpożarowe — dla zakładów przemysłowych itp.

42.2. Obiekty budownictwa ogólnego w ramach budownictwa przemysłowego, nie połączone bezpośrednio konstrukcyjnie lub funkcjonalnie z wznoszonym obiektem przemysłowym, mogą być projektowane na podstawie ustaleń obowiązujących dla budownictwa ogólnego, o ile analiza techniczna i ekonomiczna nie wykaże, że wykorzystanie w danym przypadku elementów budynków przemysłowych jest korzystniejsze.

42.3. Należy podjąć prace zmierzające do uporządkowania przez typizację i wprowadzenie przemysłowych metod produkcji elementów i urządzeń, charakterystycznych dla poszczególnych gałęzi przemysłu, jak np. urządzenia siłowni, wieże absorbcyjne, wielkie piece, piece do wypalania, urządzenia gospodarki wodnej, wieże wyciągowe itp. W pracach tych należy uwzględniać ustalenia te.

43. Zasady koordynacji wymiarowej, moduły i gabaryty.

43.1. W budownictwie przemysłowym obowiązuje moduł podstawowy 10 cm stosowany według projektu normy PN/B-02354.

43.2. Dla budynków parterowych halowych, wielokondygnacyjnych i tych budowli, w których zastosowanie elementów konstrukcyjnych dla budynków przemysłowych jest uzasadnione, obowiązuje ustalenie osi podpór pionowych (ścian, słupów) w oparciu o moduł projektowy MP = 300 cm, a w uzasadnionych przypadkach (podanych w niniejszych ustaleniach) jego połowa $\frac{1}{2}$ MP = 150 cm.

43.3. Przy wymiarowaniu elementów obowiązują zasady zawarte w normie PN/B-02354.

43.4. Do określenia wymiarów elementów (bloki, okna i wrota powyżej szerokości 90 cm, elementy wypełniające przekryć itd.) lub do określenia ich wzajemnego usytuowania ustala się moduł projektowy 30 cm. Należy przyjmować szerokości płyt stropowych 60, 90, 120, 150 cm.

43.5. Do ustalenia wysokości elementów, określenia ich wzajemnego usytuowania w płaszczyźnie pionowej oraz do określenia wysokości budowli należy stosować moduł tzw. „wysokościowy” 30 cm i siatkę projektową o wymiarach 30 cm × 30 cm. Zaleca się przyjmowanie wymiarów wysokości płyt ściennych przy ich układzie poziomym w budynkach:

dla elementów pełnych	60, 90, 120 cm,
dla okien	120, 150, 180 cm.

43.6. Wymiary budynków halowych parterowych ustala się, jak następuje (wymiaru podane tłustym drukiem specjalnie zalecone do stosowania):

43.6.1. Rozpiętości naw: **600, 750** (tylko dla naw bocznych, tzw. „przybudówek”), 900, **1200, 1500, 1800, 2100, 2400, 2700, 3000, 3600, 4200, 4800, 5400, 6000** cm.

43.6.2. Rozstawy podpór słupów (w osi wzdłuż hali):

300 (tylko dla naw bocznych, tzw. „przybudówek”), 450 (w wyjątkowych przypadkach uzasadnionych np. gabarytami pojazdów itp. oraz dla lekkich konstrukcji wiatowych), 600, 750, 900, 1200, 1500, 1800, 2400, 3000 cm.

43.6.3. Wysokości naw (licząc od wierzchu posadzki do poziomu wierzchu podpory dźwigara lub spodu belki węzłowej) 300, 330, 360, 390, 420, 450, 480, 510, 540, 570, 600, 660, 720, 780, 840, 900, 960, 1080, 1200 cm.

43.7. Wymiary budynków wielokondygnacyjnych ustala się, jak następuje (wymiary podane tłustym drukiem specjalnie zalecone do stosowania):

43.7.1. Rozpiętości: 150 (tylko dla traktu przyściennego przy konstrukcji ze słupami cofniętymi w stosunku do ścian), 300 (tylko dla środkowego traktu komunikacyjnego), 600, 750, 900 cm.

43.7.2. Rozstawy podpór (słupów): 450 (tylko dla budynków o dużych obciążeniach użytkowych stropu powyżej 1 t/m²), 600 cm.

43.7.3. Wysokości kondygnacji (liczone od wierzchu stropu do wierzchu konstrukcji stropu): 300, 330, 360, 390, 420, 450, 480, 540, 600 cm.

43.8. Ustala się następujące wartości techniczne dla elementów typowych budynków.

43.8.1. Obciążenia użytkowe stropów (w kg) 300, 500, 750, 1000, 1500, 2000.

43.8.2. Obciążenia użytkowe pomostów przeładunkowych (w kg/m²) 500, 750, 1000, 1500, 2000.

43.8.3. Urządzenia podwieszane (monorelisy) udźwig w t: 0,5; 1,0; 1,5; 2,0; 3,0.

43.8.4. Dźwigi towarowo-osobowe (udźwig w t): 1,0; 1,5; 2,0; 3,0.

43.8.5. Współczynniki przewodnictwa cieplnego. Przy projektowaniu elementów typowych należy maksymalne wielkości współczynnika przenikania ciepła K dla ścian i stropodachów przyjmować zgodnie z normą PN—57/B-02403 dla stref III—VI, stanowiących przeważającą część obszaru kraju.

43.9. W rozwiązaniach projektowych, w których z uwagi na specyficzne względy konstrukcyjne, funkcjonalne itp. użycie elementów masowej produkcji jest niemożliwe — dopuszcza się stosowanie innych wielkości niż wyżej podane za zgodą Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz Prezesa Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury.

44. Elementy masowej produkcji.

44.1. Przy projektowaniu i realizacji budownictwa przemysłowego należy korzystać z obowiązujących katalogów elementów i materiałów. W okresie przejściowym (1960—1962 r.) elementy należy dobierać tak, aby odpowiadały one w miarę możliwości ustaleniom koordynacji wymiarowej, modułu i gabarytów.

44.2. Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych w porozumieniu z Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury dopilnuje sukcesywnego wydawania kart katalogowych elementów prefabrykowanych masowej produkcji wyposażenia sanitarnego, wentylacyjnego i innych dla budownictwa przemysłowego, ich upowszechniania i stosowania.

44.3. Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz inni ministrowie i kierownicy urzędów centralnych nadzorujący produkcję dostosują organizację zakładów produkujących elementy na skład — do zadań, jakie

mają one wypełniać, wyposażając te zakłady w stosowne inwestycje i środki finansowe.

45. Metody wykonania zadań w zakresie budownictwa przemysłowego w latach 1960—1965.

45.1. Typowe opracowania i projekty typowych obiektów dla budownictwa przemysłowego podawane będą corocznie w wykazach zatwierdzanych przez Prezesa Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury.

45.2. Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz inni zainteresowani ministrowie zlecają przeanalizowanie aktualnych opracowań pod kątem widzenia przystosowania ich do tezy i ustaleń obowiązujących w budownictwie przemysłowym.

45.3. Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami spowoduje przeprowadzenie studiów i doświadczeń w zakresie:

- a) programów użytkowych i układów funkcjonalnych zakładów przemysłowych,
- b) normatywów projektowania,
- c) materiałów i elementów konstrukcyjnych, budowlanych i instalacyjnych, wyposażenia itp.,
- d) metod i urządzeń dla wykonawstwa budowy zakładów przemysłowych.

45.4. W razie uznania za właściwe budowy prototypowych obiektów przemysłowych (lub ich części) Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na wniosek resortów inwestycyjnych lub jednostek projektujących i wykonawczych resortu budownictwa — spowoduje opracowanie i realizowanie wieloletnich i rocznych planów budownictwa prototypowego. Wytyczne, plany oraz projekty obiektów prototypowych powinny być przedstawiane międzyresortowemu kolegium orzekającemu w sprawach budownictwa prototypowego — do zatwierdzenia.

45.5. Prototypowe obiekty przemysłowe będą realizowane ze środków inwestycyjnych inwestorów. Zwiększone koszty przeprowadzania badań, specjalnych urządzeń użytych do realizacji oraz koszty szkolenia przy wprowadzaniu nowych technologii wykonawstwa będą pokryte z funduszu postępu technicznego, będącego w dyspozycji Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych.

Część N

Budownictwo komunikacyjne.

Zawarte w tej części ustalenia dotyczą elementów funkcji, elementów w budowlach, sekcji budynków oraz całych budynków, związanych z ruchem pojazdów transportu kolejowego, drogowego, miejskiego i lotniczego, oraz elementów, sekcji i całych budowli inżynierskich związanych z komunikacją, jak również metody realizacji tych budowli i ich wyposażenia.

46. Zakres typizacji.

46.1. W budownictwie komunikacyjnym obowiązuje w zakresie budownictwa kubaturowego opracowywanie i stosowanie typowych:

- a) programów użytkowych i układów funkcjonalnych obiektów budownictwa komunikacyjnego,
- b) elementów konstrukcyjnych i budowlanych, jak fundamenty, wiązary, ściany, ścianki, słupy, otwory, kanały obsługowo-naprawcze, zapadnie, zbiorniki paliw itp.,

c) elementów funkcjonalnych budynków lub ich sekcji oraz projektów budynków związanych z:

- zabezpieczeniem ruchu pociągów i łączności, jak nastawnie, kolejowe automatyczne telefoniczne stacje itp.,
- utrzymaniem ruchu pociągów, jak gospodarstwa służby liniowej, elektrowozownie, kabiny sekcyjne trakcji elektrycznej, magazyny i zbiorniki płynnych paliw, schronisk manewrowych itp.,
- obsługą podróźnych i ładunków, jak dworce, przystanki, poczekalnie, magazyny drobnicowe, bazy ładunkowe itp.,
- utrzymaniem dróg, jak gospodarstwa służby drogowej oraz silosy, schrony i inne w kamieniołomach itp.,
- z zapleczem samochodowym, jak garaże, garaże osiedlowe wolno stojące, zajezdnie, stacje obsługi, wiaty postojowe itp.,
- z zapleczem lotniczym, jak hangary, budynki urządzeń łączności itp.,
- z zapleczem miejskiej komunikacji tramwajowej, jak hale przegladowe, suszarnie i składy piasku, stanowiska mycia taboru itp.,
- z utrzymaniem ruchu pociągów tramwajowych, jak podstacje trakcyjne, dyspozytornie itp.

46.2. W zakresie budowy inżynierskich należy opracować i stosować typowe elementy konstrukcyjne, budowlane, instalacyjne i wyposażenia, elementy funkcji oraz projekty budowli.

46.2.1. W budownictwie transportu szynowego (kolejowego i miejskiego): nawierzchni, podtorza, mostów i przepustów, peronów i wiat, tuneli pasażerskich, przejść dla pieszych nad torami itp., ogrodzeń, słupów, urządzeń dla trakcji i obsługi taboru, układu torów, urządzeń łączności itp.

46.2.2. W budownictwie transportu drogowego (również dla ulic miejskich): nawierzchni, podłoża, mostów i przepustów, urządzeń bezpieczeństwa ruchu itp.

46.2.3. W budownictwie transportu lotniczego: dróg startowych, urządzeń lotnisk itp.

46.3. Normatywy projektowania należy dostosować do potrzeb typizacji.

47. Zasady koordynacji wymiarowej, moduły i gabaryty.

47.1. Przy projektowaniu budynków komunikacyjnych obowiązują następujące ustalenia w zakresie wymiarowania budynków oraz ich podstawowych elementów:

47.1.1. Budynki wieloblokowe, wielopłytowe, szkieletowe oraz o ścianach monolitycznych i stropach montowanych z dużych płyt należy projektować w oparciu o:

- a) moduł podstawowy 10 cm stosowany według projektu normy PN/B-02354,
- b) poziomą siatkę projektową o wymiarach 30×30 cm, stosowaną zgodnie z zaleceniem projektu normy wymienionej pod lit. a).

47.1.2. Rozstawy osiowe ścian i konstrukcji nośnych w budynkach o charakterze niehalowym należy dobierać spośród poniższych wymiarów, stanowiących wielokrotność modułu projektowego 30 cm: 210, 240, 270, 300, 330, 360, 390, 450, 510, 540, 570, 600, 750, 900, 1050 i 1500 cm.

47.1.3. Budynki murowane z cegły lub drobnych elementów należy projektować przestrzegając:

- a) modułu podstawowego 10 cm stosowanego według projektu normy PN/B-02354,

b) obowiązku stosowania elementów masowej produkcji.

47.1.4. Wysokości kondygnacji łącznie z grubością stropu powinny stanowić wielokrotności modułu podstawowego 10 cm, z zaleceniem stosowania wielokrotności modułu projektowego 30 cm.

47.1.5. Przy projektowaniu budynków halowych i tych budowli, dla których mogą być stosowane budynki typu przemysłowego, należy stosować zasady koordynacji wymiarowej, moduły i gabaryty, podane w części M „Budownictwo przemysłowe”.

47.1.6. Otwory okienne i drzwiowe powinny być znormalizowane przy uwzględnieniu koordynacji wymiarowej opartej na module podstawowym i ujęte katalogiem. Ilość typów powinna być ograniczona.

47.1.7. W rozwiązaniach projektowych dla budownictwa kolejowego, w których z uwagi na specyficzne względy konstrukcyjne, funkcjonalne itp. użycie elementów masowej produkcji jest niemożliwe lub ekonomicznie nieuzasadnione, dopuszcza się stosowanie innych wielkości niż podane w pkt 47.1.1 do 47.1.6, za zgodą Ministra Komunikacji wyrażoną w porozumieniu z Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury. W specjalnych przypadkach wynikających ze skrajni taboru w budownictwie komunikacyjnym odstępstwa dopuszcza się za zgodą Ministra Komunikacji.

47.2. Przy projektowaniu budowli inżynierskich obowiązują następujące ustalenia:

47.2.1. Rozpiętości (teoretyczne przęsła) mostów kolejowych i drogowych do 21 m.: 400, 500, 600, 800, 1000, 1200, 1500, 1800, 2100 cm. Odstępstwa dopuszczalne są dla wiaduktów i ukośnych mostów, o ile potrzeba wprowadzenia zmiany wynika ze skrajni taboru. Długość przedziału w kratownicy mostów stalowych, kratowych o rozpiętościach ponad 21 m : 300 cm, 600 cm.

47.2.2. Szerokość mostów powinna być wielokrotnością modułu projektowego 30 cm.

47.2.3. Światła przepustów:

- a) okrągłych 60, 80, 100, 150, 200 cm,
- b) płaskich, ramowych lub sklepionych 100, 150, 200, 250, 300 i 400 cm.

47.2.4. Wysokość przepustów płaskich lub ramowych: 80, 100, 150, 200 cm. Zaleca się, aby wymiary zewnętrzne przepustów płaskich były w miarę możliwości dostosowane do modułu projektowego 30 cm.

47.2.5. Dla elementów budowli inżynierskich, jak ścianki peronowe, słupy trakcyjne, krawężniki, przejścia pod i nad torami itp., należy wymiary długości i wysokości przyjmować w wielokrotności modułu podstawowego 10 cm. Odstępstwa są dopuszczalne, o ile ich potrzeba wynika ze skrajni taboru.

47.3. Obiekty pomocnicze, jak budynki administracyjne, mieszkalne, socjalne itp., o ile nie stanowią części budynków wymienionych w pkt 46.1, powinny być projektowane na podstawie ustaleń obowiązujących dla budownictwa ogólnego. Obiekty produkcyjne lub przemysłowe w budownictwie komunikacyjnym, jak hale i magazyny warsztatów naprawczych kolejowych, warsztaty napraw sprzętu drogowego, hale zajezdni samochodowych, autobusowych, trolejbusowych, tramwajowych, hale warsztatów samochodowych itp., o ile odrębność ich nie wynika z wymagań bezpośredniej obsługi w nich pojazdów eksploatowanych przy danym rodzaju transportu, powinny być projektowane na podstawie ustaleń obowiązujących dla budownictwa przemysłowego.

48. Elementy masowej produkcji.

48.1. Przy projektowaniu i realizacji budownictwa komunikacyjnego należy korzystać z obowiązujących katalogów

elementów i materiałów. W okresie przejściowym (1960—1962 r.) elementy należy dobierać tak, aby odpowiadały one w miarę możliwości ustaleniom koordynacji wymiarowej, modułu i gabarytów.

48.2. Karty katalogowe elementów specjalnych masowej produkcji dla budownictwa komunikacyjnego umieszczane będą w katalogach opracowywanych przez Ministerstwo Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych dla budownictwa przemysłowego.

48.3. Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz kierownicy resortów i urzędów centralnych nadzorujący produkcję materiałów i elementów dla budownictwa komunikacyjnego spowodują sukcesywne rozszerzenie produkcji, o której mowa w pkt 48.2, w celu najpełniejszego pokrycia potrzeb.

48.4. Minister Gospodarki Komunalnej oraz inni zainteresowani ministrowie i kierownicy urzędów centralnych w porozumieniu z Ministrem Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury zlecają opracowanie oraz wydanie wytycznych i kart katalogowych dla prefabrykowanych elementów i segmentów garaży osiedlowych. Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych uruchomi produkcję prefabrykowanych elementów i segmentów, garaży osiedlowych, a zakłady produkcyjne uzupełnią nimi katalog, o którym mowa w części B pkt 4.1.

48.5. Minister Komunikacji w porozumieniu z Ministrem Gospodarki Komunalnej (w części dotyczącej komunikacji miejskiej) i Ministrem Obrony Narodowej (w części dotyczącej lotnictwa) będzie ustalał i rozpowszechniał wykazy katalogów opracowań typowych elementów i detali dotyczących budowli inżynierskich.

48.6. W komunikacyjnych budowlach inżynierskich obowiązuje stosowanie typowych elementów i detali. W przypadkach technicznie i ekonomicznie uzasadnionych dopuszczalne są odstępstwa za zgodą jednostki zatwierdzającej projekt.

48.7. Obiekty komunikacji samochodowej miejskiej powinny być realizowane przy wykorzystaniu elementów budownictwa przemysłowego i ogólnego, w oparciu o analizę warunków miejscowych oraz przy wykorzystaniu materiałów miejscowych.

49. Metody wykonania zadań w zakresie budownictwa komunikacyjnego w latach 1960—1965.

49.1. Typowe opracowania oraz projekty typowych obiektów budownictwa komunikacyjnego podawane będą corocznie w wykazach zatwierdzanych przez Prezesa Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury.

49.2. Niezbędne potrzeby opracowań typowych i projektów typowych budynków ustalają Minister Komunikacji i Minister Gospodarki Komunalnej, każdy w zakresie swego działania, w porozumieniu z Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury — w corocznych planach typizacji.

49.3. Minister Gospodarki Komunalnej w porozumieniu z Ministrem Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury zapewni wykonanie typowych opracowań i projektów typowych obiektów, a w szczególności: garaży indywidualnych stałych i z lekkich elementów przenośnych, pojedynczych i segmentowych (ciepłych i zimnych), sekcji garaży osiedlowych wolno stojących (ciepłych), stacji paliwowych (3 typy), segmentów wiat postojowych dla samochodów osobowych, przydrożnych stacji obsługi (o obsłudze potokowej stanowiskowej), parkingów, przystanków autobusowych.

49.4. W odniesieniu do budowli wznoszonych w obrębie pasa wyłączenia kolejowego odstępstwa od stosowania projektów typowych mogą nastąpić na wniosek inwestora, a w przypadkach uzasadnionych względami technicznymi lub ekonomicznymi, za zgodą organu zatwierdzającego projekt, określonego w prawie budowlanym. W pozostałych przypadkach odstępstwa można stosować w trybie ustalonym w części A pkt 1.11.

49.5. Minister Komunikacji, Minister Gospodarki Komunalnej oraz Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych w porozumieniu z Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury spowodują — każdy w zakresie swego działania — przeprowadzenie studiów i doświadczeń w zakresie:

- a) programów użytkowych i układów funkcjonalnych komunikacyjnych obiektów kubaturowych,
- b) normatywów projektowania,
- c) zasad lokalizacji garaży w budownictwie miejskim,
- d) obsługi garaży i problemu zagęszczenia sieci przydrożnych stacji obsługi,
- e) materiałów oraz elementów budowlanych i instalacyjnych, wyposażenia itp.,
- f) ogrzewanych parkingów otwartych,
- g) wykorzystania podziemnych schronów na garaże.

49.6. W razie uznania za właściwe budowy prototypów komunikacyjnych obiektów inżynierskich, budynków itp. Minister Komunikacji oraz Minister Gospodarki Komunalnej spowodują opracowanie i realizowanie wieloletnich i rocznych planów budownictwa prototypowego. Wytyczne i plany, poza planami i projektami prototypów komunikacyjnych budowli inżynierskich, oraz projekty obiektów prototypowych powinny być przedstawione międzyresortowemu kolegium orzekającemu w sprawach budownictwa prototypowego — do zatwierdzenia; wytyczne, plany i projekty prototypów komunikacyjnych budowli inżynierskich zatwierdza Minister Komunikacji.

49.7. Wymienieni wyżej ministrowie spowodują wydzielenie właściwych kwot ze środków inwestycyjnych na realizację budownictwa prototypowego, z tym że pokrycie części kosztów tego budownictwa zapewni Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych.

Część O.

Budownictwo wiejskie.

Ustalenia podane w ust. 50, 51, 52 i 53 obowiązują w budownictwie wiejskim realizowanym ze środków państwowych.

W budownictwie wiejskim realizowanym ze środków własnych ludności oraz przy pomocy finansowej Państwa (w tym również w budownictwie spółdzielni produkcyjnych i kółek rolniczych) ustalenia podane w tych ustępach należy traktować jako zalecane.

50. Zakres typizacji.

Zakres stosowania typizacji określają przepisy zawarte w części A pkt 2.5. z następującymi uzupełnieniami:

50.1. W budownictwie wiejskim obowiązuje opracowywanie i stosowanie odpowiednich dla tej kategorii budownictwa:

- typowych programów użytkowych i układów funkcjonalnych budynków wiejskich,
- normatywów projektowania dostosowanych do potrzeb typizacji,
- typowych elementów konstrukcyjnych, budowlanych oraz wyposażeniowych, jak np.: elementy ścienne,

- nadproża, elementy stropowe, konstrukcji szkieletowych, z przewodami wentylacyjnymi, kominowymi, dachowe, okna, drzwi i wrota, elementy ogrodzeń, studni itp., piece, kuchnie itp.,
- typowych elementów funkcji: pomieszczeń dla zwierząt gospodarczych i drobiu (np. obór, stajni, owczarni, chlewni, kurników itp.), budynków gospodarskich (np. stodół, szklarni, cieplarni, wozowni, szop na maszyny i narzędzia itp.),
- projektów typowych budynków (pomieszczeń) dla zwierząt, drobiu, pszczół itp.,
- gospodarczych, jak np. spichrze, stodoły, przechowalnie ziemiopłodów, warsztaty, szopy na maszyny i sprzęt itp.,
- mieszkalnych jednorodzinnych, wolno stojących, bliźniaczych, szeregowych,
- drobnego przetwórstwa rolnego,
- socjalno-usługowych,
- weterynaryjnych itp.

50.2. Zasady typizacji budynków i elementów funkcji: garaży, magazynów, obiektów drobnego przetwórstwa rolnego oraz obiektów socjalno-usługowych o połączonych programach powinny w jak najszerszym stopniu uwzględniać odpowiednie ustalenia przyjęte w tezach dla innych działów budownictwa.

51. Zasady koordynacji wymiarowej, moduły i gabaryty.

51.1. Budynki wiejskie należy projektować w oparciu o:

- a) moduł podstawowy 10 cm stosowany według projektu normy PN/B-02354,
- b) poziomą siatkę projektową o wymiarach 30×30 cm stosowaną zgodnie z zaleceniem projektu normy wymienionej pod lit. a).

51.2. Rozstawy osiowe konstrukcji i ścian nośnych należy dobierać spośród poniższych wymiarów: 300, 360, 390, 450, 600, 900, 1200 cm.

51.3. Wysokości kondygnacji powinny stanowić wielokrotność modułu podstawowego 10 cm, z zaleceniem stosowania wielokrotności modułu projektowego 30 cm.

51.4. Otwory okienne i drzwiowe powinny być znormalizowane przy uwzględnieniu koordynacji modularnej opartej na module podstawowym i ujęte katalogiem.

51.5. W rozwiązaniach projektowych, w których z uwagi na uzasadnione względy konstrukcyjne, użytkowe, funkcjonalne itp. użycie elementów masowej produkcji jest niemożliwe — dopuszcza się stosowanie innych wielkości niż wyżej podane, za każdorazową zgodą właściwej służby architektoniczno-budowlanej, wydaną na podstawie wytycznych Prezesa Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury.

52. Elementy masowej produkcji.

52.1. Przy projektowaniu i realizacji budownictwa wiejskiego należy korzystać z obowiązujących katalogów elementów i materiałów. W okresie przejściowym (1960—1962 r.) elementy należy dobierać tak, aby odpowiadały one w miarę możliwości ustaleniom koordynacji wymiarowej, modułu i gabarytów.

52.2. W budownictwie wiejskim należy dążyć do unifikacji w jak najszerszym zakresie elementów konstrukcyjnych,

budowlanych, wyposażeniowych i wykończeniowych z elementami stosowanymi masowo w różnych działach budownictwa ogólnego. Elementy budownictwa wiejskiego powinny odpowiadać ogólnym warunkom koordynacji wymiarowej, uniwersalności, ograniczeniu ilości typów itp., a w szczególności:

- a) powinny umożliwiać wykorzystanie w maksymalnym stopniu miejscowych surowców,
- b) ciężar elementów powinien być ograniczony dla umożliwienia montażu przy użyciu siły ludzkiej albo przy zastosowaniu prostych urządzeń budowlanych.

52.3. Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, Prezes Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury oraz ministrowie i kierownicy urzędów centralnych, nadzorujący produkcję elementów dla budownictwa wiejskiego, w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa zleca opracowanie kart katalogowych obejmujących:

- a) elementy ściennie drobne i średniowymiarowe, jak np.: pustaki i bloki, bloki kominowe, drzwiczki wycierowe, pokrywy kominowe, nadproża typu „L”, parapety okienne, elementy ścian szkieletowych itp.,
- b) elementy stropowe, jak np. belki stropowe, elementy wypełniające itp.,
- c) elementy dachowe, jak np. więzary, płyty dachowe samonośne, materiały pokrywcze itp.,
- d) elementy wykończeniowe, wyposażeniowe, jak np. okna i drzwi z ościeżnicami, szafy ściennie, prefabrykowane elementy pieców ogrzewczych, trzonów kuchennych, płyty izolacyjne, płyty podłogowe z materiałów zastępczych, żłoby, koryta, kanały ściekowe, przegrody, poidła samoczynne, zestawy udojowe, elementy sanitarne itp.,
- e) elementy urządzeń gospodarczych i terenowych, jak np. elementy ścian silosów i zbiorników na wodę, elementy inspektów i cieplarni, kręgi studzienne, płyty chodnikowe, krawężniki, rury przepustowe, sączki itp.

Opracowania powyższe powinny być włączone do katalogów elementów dla budownictwa ogólnego jako osobne rozdziały dla potrzeb budownictwa wiejskiego.

52.4. Ministrowie: Przemysłu Ciężkiego, Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego, Przemysłu Chemicznego i inni oraz kierownicy urzędów centralnych, nadzorujący produkcję materiałów i elementów dla budownictwa wiejskiego, spowodują maksymalne dostosowanie materiałów i elementów do wymagań typizacji w budownictwie wiejskim.

52.5. Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych wspólnie z Ministrem Rolnictwa oraz prezydiami rad narodowych w oparciu o sieć istniejących zakładów przemysłu terenowego (oraz o uruchamianie w miarę potrzeby nowe zakłady) będą sukcesywnie rozszerzać produkcję typowych elementów dla budownictwa wiejskiego na skład. Minister Handlu Wewnętrznego w porozumieniu z Prezesem Zarządu Centrali Rolniczej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” zorganizuje sieć sprzedaży typowych elementów produkcyjnych na skład dla budownictwa wiejskiego.

53. Metody wykonania zadań w zakresie budownictwa wiejskiego w latach 1960—1965.

53.1. Typowe opracowania i projekty typowych budynków dla budownictwa wiejskiego podawane będą corocznie w wykazach zatwierdzanych przez Prezesa Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury.

53.2. W razie stosowania projektów indywidualnych obowiązują zasady koordynacji wymiarowej, modułu i gabarytów podane w ust. 51 oraz maksymalne wykorzystywanie typowych elementów konstrukcyjnych, budowlanych i wyposażenia.

53.3. W budownictwie wiejskim stopień wykorzystania projektów typowych w realizacji zależy w dużej mierze między innymi od formy i organizacji upowszechniania tych projektów oraz rozwoju masowej produkcji typowych elementów. W związku z tym zobowiązuje się Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych do dostosowania, w porozumieniu z Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury oraz Ministrem Rolnictwa, formy upowszechniania dokumentacji do przygotowania technicznego odbiorców oraz do jak najdalej idącego uproszczenia trybu nabywania tej dokumentacji. Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych spowoduje w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa, Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury oraz Ministrem Finansów rozszerzenie sieci punktów sprzedaży katalogów typowych opracowań oraz projektów typowych budynków dla potrzeb ludności, z włączeniem do tej akcji powiatowych wydziałów architektury i budownictwa.

53.4. Prezydium wojewódzkich rad narodowych wyznacza z wykazu typowych opracowań projekty najbardziej odpowiednie dla danego regionu i podadają je do powszechnej wiadomości.

53.5. Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz prezydium rad narodowych spowodują obok dotychczasowych form propagandy rozszerzenie akcji budownictwa przykładowego, realizowanego według projektów typowych, w alternatywach dostosowanych do regionu.

53.6. Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych w porozumieniu z Przewodniczącym Komitetu Drobnej Wytwórczości zorganizują masową akcję szkolenia rzemieślników wiejskich, z uwzględnieniem umiejętności posługiwania się dokumentacją techniczną i stosowania nowych rozwiązań materiałowo-konstrukcyjnych.

53.7. Masowe budownictwo wiejskie realizowane ze środków własnych ludności wymaga stosowania specjalnych metod i środków w celu wprowadzenia postępu technicznego przez typizację i przemysłowe metody produkcji. Jako bodźce do wdrażania postępu technicznego należy w jak najszerszym zakresie wykorzystywać pomoc kredytową i przydzielanie deficytowych materiałów budowlanych w pierwszej kolejności budującym według opracowań typowych i projektów typowych budynków. W związku z powyższym Minister Rolnictwa w porozumieniu z Ministrem Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, prezydiami rad narodowych oraz z Ministrem Finansów opracuje zasady pomocy kredytowej i materiałowej dla wprowadzających do realizacji opracowania typowe.

53.8. Minister Rolnictwa oraz Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych w porozumieniu z Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury zleczą wykonanie najbardziej potrzebnych typowych opracowań i projektów typowych budynków dla budownictwa wiejskiego, a w szczególności: stodół, obór, spichrzy i innych budynków gospodarczych.

53.9. Dla opracowania nowych, postępowych projektów typowych budynków należy w szerokim zakresie wykorzystywać projekty wyróżnione w konkursach, wybitne projekty

indywidualne oraz rozwiązania zagraniczne. Opracowanie projektu typowego powinno być powierzone autorowi wybranego opracowania.

53.10. Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych i Minister Rolnictwa w porozumieniu z Prezesem Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury oraz prezydiami rad narodowych spowodują przeprowadzenie studiów i doświadczeń w zakresie:

- a) programów użytkowych i układów funkcjonalnych obiektów gospodarczych, obiektów drobnego przetwórstwa rolnego, budynków mieszkalnych, uspołecznionych itp.,
- b) normatywów projektowania,
- c) materiałów i elementów instalacyjnych, wyposażenia itp., ze szczególnym uwzględnieniem jak najszerszego wykorzystania materiałów miejscowych, właściwego i oszczędnego stosowania materiałów deficytowych, jak drewno i stal (z uwzględnieniem bezpieczeństwa pożarowego), oraz materiałów wykorzystywanych w innych działach budownictwa,
- d) obniżenia pracochłonności robót, szczególnie w robociznie kwalifikowanej, i wprowadzenia przemysłowych metod wykonawstwa, dostosowanych do warunków budownictwa na wsi,
- e) obniżenia kapitalności budownictwa gospodarczego — nadania cech łatwego demontażu budynków bez strat materiałowych,
- f) badania wpływu rozwiązań konstrukcyjno-materiałowych na środowisko zwierzęce,
- g) wykorzystywania doświadczeń innych działów budownictwa,
- h) wskaźników ekonomicznych dla budownictwa wiejskiego.

53.11. Minister Rolnictwa i Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych spowodują opracowanie i realizowanie wieloletnich i rocznych planów budownictwa prototypowego. Wytyczne i plany oraz projekty obiektów prototypowych powinny być przedstawiane międzyresortowemu kolegium orzekającemu w sprawach budownictwa prototypowego do zatwierdzenia.

53.12. Prototypowe obiekty, wznoszone w państwowych gospodarstwach rolnych, instytutach naukowych rolnictwa itp., będą realizowane ze środków inwestycyjnych Ministerstwa Rolnictwa, koszty zaś przeprowadzenia badań, specjalnych urządzeń użytych do realizacji oraz koszty szkolenia przy wprowadzeniu nowych technologii wykonawstwa będą pokryte z funduszu postępu technicznego, będącego w dyspozycji Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych.

53.13. Prototypowe obiekty budynków gospodarczych i inwentarskich w spółdzielniach produkcyjnych, kółkach rolniczych i u innych inwestorów sektora spółdzielczego oraz w gospodarstwach indywidualnych budowanych w trybie uchwały nr 256 Rady Ministrów z dnia 18 lipca 1958 r. w sprawie pomocy Państwa przy racjonalnej zabudowie wsi nowo powstających oraz wsi odbudowywanych po zniszczeniach spowodowanych masowymi klęskami żywiołowymi (Monitor Polski Nr 61, poz. 345) realizowane będą z funduszu budownictwa prototypowego, będącego w dyspozycji Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych.